

Talouden ja toiminnan
Osavuosisiraportti
1.1.-31.3.2024

Sisällys

1.	Kainuun hyvinvointialueen talouden ja toiminnan raportointi	2
1.1	Strategisten tavoitteiden ja järjestämissuunnitelman toimenpiteiden eteneminen.....	2
1.2	Hyvinvointialueen talousarvion toteutuminen ja riskit	2
1.3	Henkilöstö	4
1.4	Investoinnit	5
1.5	Tulevan kehityksen arviointi ja talouden ennuste.....	5
2.	Järjestämisen tuki.....	6
2.1	Strategisten tavoitteiden ja järjestämissuunnitelman toimenpiteiden eteneminen.....	6
2.2	Toimialueen talousarvion toteutuminen ja mittarit	8
2.3	Tulevan kehityksen arviointi	9
3.	Tuotannon hallinto- ja tukipalvelut.....	9
3.1	Strategisten tavoitteiden ja järjestämissuunnitelman toimenpiteiden eteneminen.....	9
3.2	Toimialueen talousarvion toteutuminen ja mittarit	11
3.3	Tulevan kehityksen arviointi	12
4.	Terveyden- ja sairaanhoidon palvelut	14
4.1	Strategisten tavoitteiden ja järjestämissuunnitelman toimenpiteiden eteneminen.....	14
4.2	Toimialueen talousarvion toteutuminen ja mittarit	16
4.3	Tulevan kehityksen arviointi	18
5.	Akuuttihoidon ja pelastuksen palvelut	19
5.1	Strategisten tavoitteiden ja järjestämissuunnitelman toimenpiteiden eteneminen.....	19
5.2	Toimialueen talousarvion toteutuminen ja mittarit	20
5.3	Toimialueen kehityksen arviointi	22
6.	Sosiaali- ja perhepalvelut	23
6.1	Strategisten tavoitteiden ja järjestämissuunnitelman toimenpiteiden eteneminen	23
6.2	Toimialueen talousarvion toteutuminen ja mittarit	26
6.3	Tulevan kehityksen arviointi	28
7.	Ikäihmisten palvelut	29
7.1	Strategisten tavoitteiden ja järjestämissuunnitelman toimenpiteiden eteneminen.....	29
7.2	Toimialueen talousarvion toteutuminen ja mittarit	30
7.3	Tulevan kehityksen arviointi	31

1. Kainuun hyvinvointialueen talouden ja toiminnan raportointi

1.1 Strategisten tavoitteiden ja järjestämissuunnitelman toimenpiteiden eteneminen

Kainuun hyvinvointialueidenstrategiset tavoitteet ovat kiteytetyn strategian mukaisesti rohkea uudistaja, tehokas toteuttaja ja ihmiseltä ihmiselle. Taloudelliset tavoitteet kiteytyvät talousarvion alijäämätason alittamiseen 2 M eurolla. Järjestämissuunnitelman toimenpiteet ovat edenneet, mutta toimeenpanoon on mennyt ennakoitua enemmän aikaa. Tämä tarkoittaa sitä, että uudistamisen nopeutta on lisättävä seuraavissa muutosaalloissa.

Talouden strategisen tavoitteen suhteen ollaan ensimmäisellä kvartaalilla ennakoitua hitaammassa vauhdissa, joten tasapainotustoimia on myös tarpeen nopeuttaa. On syytä ottaa huomioon, että monet toimenpiteet edellyttävät toteutuakseen hyvää valmistautumista ja esimerkiksi hyvin toteutettua yhteistointamenettelyä.

1.2 Hyvinvointialueen talousarvion toteutuminen ja riskit

Talousarvion toteutumisen suurimpana riskinä on se, että ministeriön ja valvontaviranomaisten normi-, resurssi- ja informaatio-ohjaus ei käytännössä luo nopeita edellytyksiä sujuvammalle tai virtaviivaisemmalle toiminnalle käytännössä. Vuoden 2024 kehysriihen päätökset heijastuvat normien väljentymisenä vasta isolla viiveellä. Organisaation sisäisinä suurimpina riskeinä ovat toimintakulttuurin muutoksen hitaus, työvoiman saatavuuteen liittyvät kysymykset sekä rakenteiden muuttamisen toteuttamiseen liittyvät hitaustekijät - kuten rakennusten uudistamiseen liittyvät tekijät.

Palvelujen hankinnassa riskinä on kapea markkinapohja, vähäinen tarjonta ja tarjonnan keskittymisen riski, jota voidaan hallita ainoastaan oman tuotannon ja ostopalvelujen tasapainoa säätelämällä.

Työvoiman saamisen hankaluudet vaikeuttavat oman tuotannon kasvattamisen mahdollisuuksia. Työvoiman vuokraus on Kainuun olosuhteissa merkittävä tekijä, jossa tarvittaisiin kipeästi kansallista sääntelyä. Toimialueiden tasolla riskit ovat erilaisia riippuen palvelun sisällöstä ja toteuttamistavasta.

Riskien hallinnassa keskeistä on poliittinen päätöksentekokyky, jota on Kainuussa toistaiseksi kyetty ylläpitämään.

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteuma 1-03.2023	Tot. 1-03.2023 /TP 2023	Toteuma 1-03.2024	Tot. 1-03.2024 /TA 2024
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	%	* 1 000 EUR	%
MYYNTITUOTOT	18 127	16 554	2 027	11,2	2 112	12,8
MAKSUTUOTOT	27 297	31 616	5 053	18,5	6 010	19,0
TUET JA AVUSTUKSET	10 798	8 778	3 794	35,1	2 162	24,6
MUUT TOIMINTATUOTOT	3 572	3 480	768	21,5	1 075	30,9
TOIMINTATUOTOT	59 793	60 428	11 642	19,5	11 360	18,8
HENKILÖSTÖKULUT	-217 576	-231 014	-48 602	22,3	-50 683	21,9
PALVELUJEN OSTOT	-153 871	-152 366	-31 692	20,6	-38 670	25,4
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-30 677	-31 663	-7 562	24,7	-7 303	23,1
AVUSTUKSET	-8 135	-9 369	-1 707	21,0	-2 278	24,3
MUUT TOIMINTAKULUT	-20 563	-23 354	-5 076	24,7	-5 102	21,8
TOIMINTAKULUT	-430 821	-447 765	-94 640	22,0	-104 036	23,2
TOIMINTAKATE	-371 028	-387 337	-82 997	22,4	-92 677	23,9
VALTIONOSUUEDET	366 013	374 345	110 649	30,2	93 580	25,0
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-1 454	-834	-34	2,3	653	-78,3
VUOSIKATE	-6 468	-13 825	27 618	-427,0	1 557	-11,3
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-12 788	-13 086	-3 261	25,5	-3 183	24,3
TILIKAUDEN TULOS	-19 255	-26 912	24 357	-126,5	-1 626	6,0

Taulukko 1. Kainuun hyvinvointialueen käyttötalouden toteuma 1.1.-31.3.2024

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteuma 1-03.2023	Tot. 1-03.2023 /TP 2023	Toteuma 1-03.2024	Tot. 1-03.2024 /TA 2024
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	%	* 1 000 EUR	%
HENKILÖSTÖKULUT	-820	-614	-116	14,1	-91	14,9
PALVELUJEN OSTOT	-368	-275	-49	13,2	-162	58,7
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-13	-4	-2	16,5	-4	119,1
AVUSTUKSET	-299	-327	-71	23,6	-56	17,2
MUUT TOIMINTAKULUT	-167	-136	-73	43,8	-81	60,0
TOIMINTAKULUT	-1 667	-1 356	-310	18,6	-395	29,1
TOIMINTAKATE	-1 667	-1 356	-310	18,6	-395	29,1
VALTIONOSUUEDET	29 560		8 968	30,3		
VUOSIKATE	27 893	-1 356	8 657	31,0	-395	29,1
TILIKAUDEN TULOS	27 893	-1 356	8 657	31,0	-395	29,1

Taulukko 2. Kainuun hyvinvointialue, hallinnon käyttötalouden toteuma 1.1.-31.3.2024

Hallinnon osalta ennakoitaan noin 200 000 euron talousarvion ylitystä. Hallinnon menokehityksen hallinnassa poliittisten toimielinten kustannukset ovat ylittymässä arvioidusta.

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteuma 1-03.2023	Tot. 1-03.2023 /TP 2023	Toteuma 1-03.2024	Tot. 1-03.2024 /TA 2024
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	%	* 1 000 EUR	%
MYYNTITUOTOT	0		1	0,0	5	0,0
MAKSUTUOTOT	0		144	0,0	177	0,0
TOIMINTATUOTOT	0		145	0,0	181	0,0
HENKILÖSTÖKULUT	-53	0	-11	20,2	-17	0,0
PALVELUJEN OSTOT	-15 290	-10 839	-3 761	24,6	-3 843	35,5
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-10	-2 132	-67	665,4	-100	4,7
AVUSTUKSET	-4		-76	1 759,7	-110	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-640		-159	24,8	-104	0,0
TOIMINTAKULUT	-15 997	-12 970	-4 074	25,5	-4 174	32,2
TOIMINTAKATE	-15 997	-12 970	-3 929	24,6	-3 992	30,8
VALTIONOSUUEDET	14 760	0	4 430	30,0		
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-0		-0	24,0	-1	0,0
VUOSIKATE	-1 238	-12 970	501	-40,5	-3 993	30,8
TILIKAUDEN TULOS	-1 238	-12 970	501	-40,5	-3 993	30,8

Taulukko 3. Ulkoistettu Puolangan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut käyttötalouden toteuma 1.1.-31.3.2024

1.3 Henkilöstö

Hyvinvointialueen henkilöstön toteuma 3332. Toteuman ero tavoitteeseen -79. Vuoden 2023 vastaavaan aikaan eroa -107.

	Toteuma 2023 tammi-joulukuu	HTV2 tavoite vuodelle 2024 (HVA aluehallitus 29.1.-24 23§)	Toteuma 2024 tammikuu	Toteuma 2024 helmikuu	Toteuma 2024 maaliskuu	Ero maaliskuu tot-24 /Tav -24	Ero maaliskuu tot -24/Tot-23
Hyvinvointialueen hallinto	1	1	1	1	1	0	0
Järjestämisen tuki	81	70	76	78	79	9	-1
Tuotannon hallinto- ja tukipalvelut	370	302	349	325	320	19	-49
Terveyden- ja sairaanhoidonpalvelut	1 373	1 408	1 357	1 354	1 355	-53	-18
Akuutinhoidon ja pelastuksen palvelut	367	374	364	365	368	-6	1
Sosiaali- ja perhepalvelut	427	439	424	427	423	-17	-5
Ikäihmisten palvelut	821	817	799	790	787	-30	-34
Hyvinvointialue yhteensä	3439	3411	3370	3340	3332	-79	-107

Taulukko 4. Kainuun hyvinvointialueen henkilöstö toimialueittain

1.4 Investoinnit

Investointien toteuma tammi-maaliskuun 2024 aikana oli 951 t€ euroa, mikä on 16,6 % koko vuoden investointien talousarviosta. Rakennusinvestointien toteuma 54 t€ (3,6 %). Laitte- ja kalustohankintoja toteutuma 180 t€ (8,4 %). ICT ja muiden aineettomien hyödykkeiden toteuma 717 t€ (34,1 %). ICT-investointien toteumasta 636 t€ kohdistui tietohallinnon ICT-kalustoon.

	Talousarvio 2024	Toteuma	Toteuma %	Poikkeama	Poikkeama %
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	%	* 1 000 EUR	%
Kainuun hyvinvointialue	-5 740	-951	16,6	4 789	-83,4
Rakennukset	-1 500	-54	3,6	1 446	-96,4
Laitte- ja kalustohankinnat	-2 140	-180	8,4	1 960	-91,6
Terveysten- ja sairaanhoidon palvelut	-807	-180	22,3	627	-77,7
Sosiaali- ja perhepalvelut	-250	0	0,0	250	-100,0
Ikäihmisten palvelut	-33	0	0,0	33	-100,0
Akuuttihoidon palvelut	-110	0	0,0	110	-100,0
Pelastuksen palvelut	-940	0	0,0	940	-100,0
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	-2 100	-717	34,1	1 383	-65,9

Taulukko 5. Kainuun hyvinvointialue investointien toteuma 1.1.-31.3.2024

1.5 Tulevan kehityksen arviointi ja talouden ennuste

Kyseessä on Kainuun hyvinvointialueen toinen tilivuosi, jossa hyvinvointialueella on täysi järjestämis-vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluista. Hyvinvointialueella ei näin ollen ole pitkää ajallista seuranta menojen ja tulojen vuosittaisesta kertymisestä.

Menokertymä on jo vuoden ensimmäisen kolmanneksen jälkeen n. 10 M€ suurempi kuin vuonna 2023. Ensimmäisen kvartaalin raportoitujen toteumalukujen lisäksi on syytä ottaa huomioon, että kesäkuussa kokoontuvalle valtuustolle tullaan esittämään 2 M€ negatiivista lisätalousarviota kehitysohjelmiin liittyen. Talouden kokonaiskuva on haastava ja edellyttää kaikkien toimialueiden nopeita tasapainotustoimia. Toimintakatteesta on toteutunut ensimmäisen neljännesvuoden aikana 23,9 %.

Tasaisella meno- ja tulokertymällä resurssit riittäisivät, mutta lomarahat ja kesäkuusta eteenpäin vaikuttavat sopimuskorotukset uhkaavat johtaa talousarvion ylityksiin. Toisaalta joidenkin aiemmin päätettyjen toimenpiteiden menoja vähentävä vaikutus alkaa näkyä vuoden 2024 aikana.

Osavuositarkastuksen pohjalta on kuitenkin selvää, että kaikissa toiminnoissa toimialueilla on ryhdyttävä välittömästi toimenpiteisiin kustannusten hillitsemiseksi.

Hyvinvointialueiden talouden ennustetaan kansallisesti olevan kokonaisuudessaan edelleen alijäämäinen vuonna 2024. Kansallinen alijäämäennuste oletetaan liikkuvan 850 M€ ja 1,6 Mrd euron välillä. Kainuun hyvinvointialueen alijäämää kertyi vuodelta 2023 lähelle kansallista keskiarvoa ollen noin 270 euroa/ asukas. Talousarvio on vuodelle 2024 tehty 26,9 M€ alijäämäiseksi ja sitä kautta asukaskohtainen alijäämä uhkaa paisua edelleen.

Strategisena tavoitteena vuodelle 2024 on se, että hyvinvointialueen alijäämä olisi pienimmässä kolmanneksessa hyvinvointialueiden joukossa. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää talousarvion tasoa alemmaa

kokonaisalijäämää. Minimitavoitteena toimintavuodelle on 24,9 M alijäämä, jossa kesäkuulle 2024 ennakoitu 2 M€ negatiivinen lisätalousarvio saadaan täysimääräisesti toteutumaan.

Talouden tulevaisuuden kuvaa synkentää se, että vuoden 2025 ennakoitu rahoituksen lisäys on jäämässä Kainuun hyvinvointialueella erilaisista tarvetekijöistä johtuen asukaskohtaisesti alhaisemmaksi kuin Manner-Suomessa keskimäärin, vaikka kansallisesti rahoituksen lisäys on yli 2 Mrd euroa. Kainuulle keskimääräisen rahoituksen tasosta jäädään noin 6,5 M€.

Ensimmäinen osavuosikatsaus antaa vakavan signaalin menojen liian nopeasta kertymisestä suhteessa tuloihin. Tältä pohjalta toimialueille annetaan vakava viesti menojen kasvun hillinnästä minimitavoitteen ollessa ennakoitu 2 M€ talousarviota alempi toimintakatteen taso.

2. Järjestämisen tuki

2.1 Strategisten tavoitteiden ja järjestämissuunnitelman toimenpiteiden eteneminen

Järjestämisen tuki ohjaa ja tukee toimialueita strategisten tavoitteiden ja suunnitelmien toimeenpanossa.

Oma valvonnan toteutuminen Kainuun hyvinvointialueella

Palvelujen laadun osalta asiakaspalautetta saatiin 1–3 kk raportointijaksolta 155 kpl, NPS (suositeltavuusindeksi) ollessa – 23 (asteikko -100–100) Hoitotyön potilaspalautetta annettiin 241 kpl, NPS ollessa 65. Asiakaskokemukseen positiivisesti vaikuttavia asioita olivat mm. kohtelu, kuulluksi ja ymmärretyksi tuleminen, henkilöstön ammattitaito ja osaaminen. Negatiivisesti puolestaan koettiin mm. huono kohtelu, palveluun pääsyn vaikeus, tiedonkulun puutteet.

Asiakaspalautejärjestelmän kehittämistyön tavoitteena on pilotoida tekstiviestipalautetta tämän vuoden aikana. Asiakasosallisuuden osallisuusohjelma on valmistelussa.

Asiakas- ja potilasturvallisuutta seurataan vaara- ja haittatapahtuma (Haipro) mittarilla sekä onnistumisilmoituksia PosiPro-mittarilla. Haipro -järjestelmään ilmoitettiin 1 291 vaara- ja haittatapahtumaa, näistä 35,6 % oli läheltä piti tilanteita/turvallisuushavaintoja. Eniten ilmoituksia tehtiin lääkehoitoon, tapaturmiin ja tiedonkulkuun liittyen. Potilaiden, asiakkaiden, läheisten tekemiä vaarailmoituksia tehtiin 7 kpl. Asiakaspalautekyselyn väittämään: ”Koin oloni turvalliseksi hoidon/palvelun aikana” vastausten keskiarvo oli 3,5 (asteikolla 1–5).

Alkuvuoden aikana henkilöstö teki 92 onnistumisilmoitusta PosiPro-järjestelmään. Onnistumisilmoitusten välittömät vaikutukset liittyivät työhyvinvointiin ja asiakas- ja potilasturvallisuuteen.

Palvelujen ja hoidon saatavuuden määräaikoja seurataan palvelutuotannossa säännöllisesti. Kiireettömässä erikoissairaanhoidossa on haasteita erityisesti kirurgialla ja silmätaudeilla. Hyvinvointialue sai Valviralta määräyksen (Dnro V725418/2023) järjestää kiireettömän erikoissairaanhoidon pääsy lainmuokaiseksi 31.3.2025 mennessä. Tältä osin korjaavat toimenpiteet ovat palvelualueilla käynnissä.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto toteutti ohjaus- ja arviointikäynnin ikäihmisten palveluihin 9.2.2024. Käynnillä todetut havainnot on korjattu.

Järjestämisen tuki

Järjestämisen tuen yksikön asiantuntijat ovat osallistuneet alkuvuoden aikana tiiviisti kehitysohjelmien eli järjestämissuunnitelman 3. aallon valmistelutyöhön toimien eri osakokonaisuuksien vastuuhenkilöinä ja vastuuvastavalmistelijoina. Kehitysohjelmien osakokonaisuuksien etenemistä on koordinoitu järjestämis-johtajan toimesta.

Kehitysohjelmassa johtajaylilääkäri on koordinoinut keskussairaalaan liittyvää kokonaisuutta, jossa hoitotyön johtajan tehtävänä on ollut työvuorosunnitteluun liittyvä kehittämisosio.

Palliativisen hoidon koordinointiin ja eri ammattiryhmien osaamisen kehittäminen tehostaa hyvinvointialueemme asiakkuuksien hallintaa ja ohjausta, kustannustehokkaimpiin järjestämistapoihin siirtymistä sekä lähipalveluiden uudistamista ja kotiin annettavien palvelujen vahvistamista.

Valmiussuunnitelman koordinointi on jatkunut siten, että toimialueita on ohjeistettu laatimaan omia suunnitelmiaan.

Järjestämisen tuen tiimirakenne on edellisen vuoden kaltainen; asiakkuus, palveluohjauksen ja ostopalveluiden tiimi, kehittämistiimi, laatu- ja valvontatiimi sekä viestintätiimi.

Asiakkuus, palveluohjauksen ja ostopalveluiden tiimi

Asiakkuus, palveluohjauksen ja ostopalveluiden tiimissä keskeisimpänä tehtävänä on raportointijaksolla ollut hankintoihin liittyvän toimintakulttuurin uudistaminen osaamiskartoitusten, Cludia sopimushallinnan käyttöönoton sekä hankintaohjeen laatimisen myötä.

Organisaation hankintakyvykkyyttä koskevan kyselyn pohjalta on hankintojen parissa työskentelevien osaamisen tueksi aloitettu koulutuskokonaisuuden suunnittelu. Cludia- järjestelmän sopimushallintaosion käyttöönotto on jatkunut koulutuksilla ja asiakirjojen laatimisella. Eri hankintakategorioiden osalta meneillään olevat kilpailutukset ovat raportointijaksolla painottuneet palveluhankintoihin.

Asiakasohjauksen kehittäminen yhteistyössä Terveystieteiden- ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa jatkuu.

Kehittämistiimi

TKIO-toiminnassa strategisten tavoitteiden toteutumista on edistetty asiantuntijatyöllä, Kestävän kasvun Kainuu II -hankkeella sekä paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella yhteistyöllä sekä hyödyntämällä VM:n myöntämää vakiinnuttamis- ja kehittämisrahaa. Pohjoisen YTA-yhteistyössä valmisteltuihin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin on saatu rahoitus samoin kuin järjestöjen kanssa yhteistyössä toteutettavaan ruoka-aputoimintaan. Ulkopuolista kehittämisrahoitusta on haettu kansainvälisen rekrytoinnin toteuttamiseen sekä hoidon jatkuvuuden turvaamiseen (omalääkäri/omahoitaja).

Toimintakulttuurin muutosta on edistetty vahvistamalla ja tukemalla ideakulttuuria mm. käyttöönottamalla Orchidea-ideaajrjestelmä ja toteuttamalla ensimmäinen ideahaaste organisaatiomme työntekijöille. Osallisuusohjelmaa, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyörakennetta sekä ydinprosesseja on valmisteltu. Digipalveluiden kehittämistä ja käyttöönottoa on tuettu. Datalähtöinen innovaatiotutkimus on toteutettu tukemaan palvelujen järjestämistä. Tietojohtamisen edistämistä on jatkettu mm. rakentamalla tietojohtamisen järjestelmää, joka sisältää tietovaraston ja Power BI -raportoinnin.

Laatu- ja valvontatiimi

Laatu ja valvontatiimissä on jatkettu hyvinvointialueen omavalvonnan valmistelua ja kehittämistä. Päivityksessä on omavalvontaohjelma, valmistelussa hyvinvointialueen omavalvontasuunnitelma. Palveluyksien omavalvontasuunnitelman tukemiseen tarkoitetut työpajat on käynnistetty. Sisäiset arvioinnit ovat käynnistyneet. Asiakaspalautejärjestelmän kehittämistyö jatkuu.

Laadunhallintajärjestelmän rakentamista uuteen intraan on jatkettu, samoin asiakirjahallinnan kokonaisuuden kehittämistä. Kansallisen asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian täytäntöönpanoa toimintaan on jatkettu.

Viestintätiimi

Viestinnän osalta keskeisiä toimia raportointijaksolla ovat olleet kehitysohjelmien valmistelun tukeminen sekä siihen liittyvän ideakulttuurin edistäminen. Henkilöstöviestinnässä on tehostettu johdon viestintää uutiskirjeinä ja videoituina infoina. Rekrytoinnin tukemisessa on lisätty avoimien työpaikkojen esittelyvideoita ja someviestintää. Keskeistä viestinnän tiedottamisessa on olleet myös hyvinvointialueen palvelumuutokset, kuten ateriapalveluiden ulkoistaminen ja sote-keskusten konseptin valmistelu. Viestintätiimi on toteuttanut aluehallituksen ja aluevaltuuston kokouksiin liittyvät viestintätehtävät.

2.2 Toimialueen talousarvion toteutuminen ja mittarit

Vuoden ensimmäisen kvartaalin osalta talousarvio toteuma sisältää vielä varsin paljon epävarmuustekijöitä, joten sen perusteella on haasteellista ennakoida talouden toteumaa koko vuoden osalta. Toimintakuluissa haasteena on mm. ikäihmisten ostopalveluihin varattujen määrärahojen riittävyys.

Järjestämisen tuessa henkilöstökulujen osalta suurinta vaihtelua tapahtuu kehittämishankkeiden ja vakiinnuttamis- ja kehittämisrahoituksella toteuttavien projektien henkilöstön osalta. Toisaalta on huomattavaa, että kehittämishankkeiden rahoitus tulee pääsääntöisesti 100 prosenttisena ulkopuolisena rahoituksena. Kehittämissankkeilla on rahoittajan hyväksymä budjetti ja hankesuunnitelma, joita seurataan säännöllisesti ja reagoidaan ennakoivasti hakemalla tarvittaessa rahoittajalta lupa hankesuunnitelman muutoksiin. Tavoitteena on myönnetyn rahoituksen täysimääräinen hyödyntäminen.

Vakiinnuttamis- ja kehittämisrahaa ei ole viety talousarvioon, koska raha on varattu taseeseen käytettäväksi vv. 2023–2025 aikana. Rahoitus tuloutetaan projektikohtaisesti taseesta. Myönnettyä rahoitusta ja sen käyttöä seurataan projektikohtaisesti ja kokonaisuutena eriyttynä muusta TKIO-toiminnan budjetista.

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteuma 1-03.2023	Tot. 1-03.2023 /TP 2023	Toteuma 1-03.2024	Tot. 1-03.2024 /TA 2024
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	%	* 1 000 EUR	%
MYYNTITUOTOT	3 498	2 215	200	5,7	196	8,8
MAKSUTUOTOT	5 267	7 580	260	4,9	592	7,8
TUET JA AVUSTUKSET	3 840	3 066	10	0,2	778	25,4
MUUT TOIMINTATUOTOT	59		2	3,5	0	0,0
TOIMINTATUOTOT	12 664	12 861	472	3,7	1 566	12,2
HENKILÖSTÖKULUT	-5 619	-4 865	-1 086	19,3	-1 209	24,8
PALVELUJEN OSTOT	-27 461	-31 261	-5 612	20,4	-6 878	22,0
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-318	-240	-76	23,8	-60	24,9
AVUSTUKSET	-33	0			-33	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-448	-488	-431	96,2	-182	37,3
TOIMINTAKULUT	-33 878	-36 854	-7 204	21,3	-8 362	22,7
TOIMINTAKATE	-21 215	-23 993	-6 732	31,7	-6 796	28,3
VUOSIKATE	-21 215	-23 993	-6 732	31,7	-6 796	28,3
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-90	-90	-22	25,0	-22	25,0
TILIKAUDEN TULOS	-21 305	-24 083	-6 755	31,7	-6 819	28,3

Taulukko 6. Järjestämisen tuen käyttötalouden toteuma 1.1.-31.3.2024

2.3 Tulevan kehityksen arviointi

Toimintatuottojen osalta riskinä arvioidaan syntyvän vajetta erityisesti kotiinkuljetusaterioiden asiakasmäärän ennakoitua suuremmasta asiakasmäärien vähenemisen takia.

TKIO-toiminnan näkökulmasta riskinä on, ettei hyvinvointialueen toimintakulttuuria saada uudistettua eikä kehittämishankkeissa toteutettavia toiminnan muutoksia saada vietyä käytäntöön. Lisäksi riskinä on, ettei vakiinnuttamis- ja kehittämisrahoituksella toteutettavien projektien toimeenpano toteudu suunnitellusti ja myönnettyä rahoitusta jää käyttämättä. Vakiinnuttamis- ja kehittämisrahaa on myönnetty n. 5,2 milj. €, josta toteutunut vasta 14 % (tilanne 31.3.2024). Lisäksi em. riskien poistamiseksi toteutetaan tehostamistoimia.

3. Tuotannon hallinto- ja tukipalvelut

3.1 Strategisten tavoitteiden ja järjestämisuunnitelman toimenpiteiden eteneminen

Hallintopalvelut

Talouspalvelut tuottavat taloushallinnon palveluja omana tuotantona Kainuun hyvinvointialueelle. Nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista palvelutuotantoa ulkoisille tukipalveluasiakkaille ilman toiminnan yhtiöittämistä. Järjestämisuunnitelman edellyttämä taloushallinnon palvelujen tuotantotapaselvitys toteutetaan FCG:n toimesta osana Talous- ja henkilöstöhallinnon sekä palkanlaskennan tuotantotapaselvitystä huhti-

syyskuun 2024 välisenä aikana. Talous- ja henkilöstöhallinnon sekä palkanlaskennan tuotantotapaselvityksessä nykyistä toimintamallia vertaillaan muiden hyvinvointialueiden ja palveluntarjoajien toimintamalleihin. Selvityksen kautta esiin nousee kustannuksien lisäksi eri mallien vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia, myös erilaiset hybridimallit huomioiden. Vertailussa esiin nousseihin tietoihin perustuen selvitetään, miten ja millaisilla kehittämistoimenpiteillä Kainuun hyvinvointialueen talous-, henkilöstö- ja palkanlaskentapalvelujen nykytilannetta olisi parannettava ja/tai muutettava, jotta palvelutuotantoa saataisiin tehostettua nykyisestään. Toimialueiden talousarvioesitysten ja toiminnan sopeuttaminen annettuun rahoituksen raamiin säädettyssä aikataulussa on ollut erittäin haastavaa.

Henkilötyövuosien kertymään vaikuttaa usean henkilöstöryhmän saatavuuteen liittyvät haasteet. HTV2 maaliskuussa 2024 oli 3332 henkilöä. Henkilöstön saatavuuteen liittyen ulkomaalaisen työvoiman rekrytointia edistävä hanke Maailmalta oppipolun kautta työntekijäksi Kainuun hyvinvointialueelle päättyi vuoden vaihteessa ja sen myötä tammikuussa 2024 rekrytoitiin HVA:lle ensimmäiset kansainväliset hoitajat. Valtakunnallisesti on neuvoteltu uusia palkkaratkaisuja niin lääkäreille kuin Sote-sopimuksen piiriin kuulvalle henkilöstölle. HYVTES:n uusi palkkaratkaisu on myös tulossa. Lääkäreiden uraporraspalkkausjärjestelmä on otettu käyttöön ja alkuvuodesta 2024 siihen liittyvä suoritepalkkausjärjestelmä saatiin neuvoteltua päätökseen.

Esihenkilötyötä vahvistavan Johtamisakatemian koulutukset ovat jatkuneet helmikuusta alkaen. Esihenkilöille on järjestetty maaliskuusta lähtien kerran kuukaudessa esihenkilöinfo, jossa on tiedotettu eri toimialueiden tärkeistä asioista. Täydennyskoulutuspäiviä henkilöä kohti oli maaliskuun loppuun mennessä 0,3 päivää.

Työterveyshuollon raportointijärjestelmän käyttöä on tehostettu, jotta työkykyyn liittyviin asioihin päästäisiin puuttumaan entistä varhemmin ja tätä kautta saataisiin sairauspoissaoloja vähennettyä. Mehiläisen Esihenkilökompassi otettiin käyttöön helmikuussa. Työterveyshuoltoon on alkuvuonna 2024 annettu ohjeeksi, että ensisijaisesti sairauspoissaolot tulee myöntää esihenkilön kautta. Toimintatapa on lähtenyt hyvin käytäntöön. Työterveyshuollossa digiklinikan palveluita käytetään kiitettävästi. Myös korvaavan työn toimintamallia on vahvistettu. Alkuvuodesta 2024 johtoryhmä päätti, että QWL otetaan meidän HVA:n työelämänlaadun mittariksi. Päätettiin myös, että 2024 rakennetaan QWL-käytön yhteneväinen käsittelyprosessi. Kestävän kasvun Kainuu -hanke aloitti muutokkyvykkyuden tukemisen Potentiaalinen pomo –valmennuksilla. Työkykyasiakkaita työterveyden ja esihenkilön yhteisessä seurannassa on 114 henkilöä, vain työterveyden seurannassa 171 henkilöä, työkyvyttömyyden uhassa 103 henkilöä. Mikäli 103 henkilön työkyvyttömyysuhka toteutuu, on eläkemenoarvio 13 872 226 €.

Henkilöstöpalveluiden henkilöstötilanne on ollut alkuvuodesta haastava. Henkilöstöjohtajan ja palvelusuhdepäällikön rekrytoinnit käynnistettiin maaliskuussa ja he aloittavat tehtävissään keväällä. Turvallisuuspäällikkö jäi maaliskuussa virkavapaalle.

Asiakirjahallinto- ja neuvontapalveluissa M-Files asianhallintajärjestelmästä on arkistoitu asianhallinta, kokoushallinta ja viranhaltijapäätökset. Eri yksiköiden perehdytysohjeet on päivitetty ja yksikön toimipisteiden toimintaa on kehitetty niin, että on otettu säännölliset kokouskäytännöt.

Tietohallintopalveluiden tietojärjestelmiin liittyviä hankintapäätöksiä, mm. Lifecare 2022MR -version käyttöönotto ja Inscripta Direct -puheentunnistusohjelmiston pilotointi ajalla 1.4-31.12.2024. Esko Systems Oy:n -osakkuuteen perustuvan SAGA-sosiaalihuollon tietojärjestelmän hankintapäätöksen valmistelu. Puheentunnistusjärjestelmän käyttöönotolla on työn tuottavuuden kasvuun liittyviä tavoitteita.

Tietohallintopalveluiden Kajaanin toiminteiden osalta on toteutettu toimitilojen tiivistämiseen liittyviä muuttoja ja työpisteiden muutoksia. Tiedonhallintaan ja digitalisaatioon liittyvän yhteistyön suunnittelu on

aloitettu Pohjois-Suomen YTA-alueella, ja toimeksiantona on laatia konkreettinen tiekartta tuleville vuosille.

Tukipalvelut

Tekniset palvelut on viimeistellyt hyvinvointialueen toimitilaohjelman strategiakaussille 2022–2025. Toimitilaohjelman tarkoituksena on kuvata Kainuun hyvinvointialueen kiinteistö- ja toimitilajohtamisen strategiset tavoitteet sekä toimitilojen hallinnan periaatteet. Tekniset palvelut ovat perustoimintojensa lisäksi valmistelleet ja tukeneet hyvinvointialueen kehittämissuunnitelmien mukaisia toimenpiteitä toimitilojen tiivistämiseen liittyen niin toimitilojen kustannusten hallinnan kuin tilatehokkuuden kannalta katsottuna.

Materiaalipalvelut tiivistävät hankintayhteistyötä YTA-alueiden kanssa.

Kuljetuspalveluiden alaisen ateriakuljetukset-yksikön toiminta päättyi 31.1.2024 ulkoistamispäätöksen myötä. Osalle henkilöstöstä löytyi toisia tehtäviä yksikön sisältä, mutta kahdeksan henkilön työsuhde irtisanottiin tuotannollisista syistä. Kuljetuspalveluiden sote-kuljetuksien henkilöstön ja toimintojen siirtymisen Tervia Logistiikka Oy:n on valmisteltu.

Ravinto- ja puhtaanapito palvelut ulkoistettiin. Ravintopalvelujen toiminta Kajaanin kaupungin alueella hyvinvointialueen omana toimintana päättyi 31.1.2024. Henkilöstö siirtyi 4 henkilöä lukuun ottamatta Vireko Oy:lle. Hyvinvointialueen ravinto- ja puhtaanapitopalvelut siirtyivät ulkoiselle palvelun tuottajalle ryhmittymä Vireko Oy ja SOL Palvelut Oy 1.2.2024 alkaen. Kotiin kuljettavat ateriat ja pienenempien asumisyksiköiden ateriantoimitukset siirtyivät Compass Groupille 1.2.2024 alkaen.

3.2 Toimialueen talousarvion toteutuminen ja mittarit

	Tilinpääätös 2023	Talousarvio 2024	Toteuma 1-03.2023	Tot. 1-03.2023 /TP 2023	Toteuma 1-03.2024	Tot. 1-03.2024 /TA 2024
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	%	* 1 000 EUR	%
MYYNNTITUOTOT	1 647	1 393	323	19,6	169	12,1
MAKSUTUOTOT	146	80	19	12,7	16	20,2
TUET JA AVUSTUKSET	3 957	2 452	3 314	83,8	836	34,1
MUUT TOIMINTATUOTOT	670	639	180	26,9	441	69,1
TOIMINTATUOTOT	6 419	4 563	3 835	59,7	1 461	32,0
HENKILÖSTÖKULUT	-19 561	-20 499	-4 473	22,9	-4 332	21,1
PALVELUJEN OSTOT	-15 001	-14 280	-4 822	32,1	-5 066	35,5
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-5 090	-3 446	-1 326	26,1	-1 119	32,5
MUUT TOIMINTAKULUT	-2 045	-18 152	-335	16,4	-3 922	21,6
TOIMINTAKULUT	-41 698	-56 377	-10 956	26,3	-14 440	25,6
TOIMINTAKATE	-35 278	-51 813	-7 121	20,2	-12 978	25,0
VALTIONOSUUDET	44 822		13 451	30,0		
VUOSIKATE	9 541	-51 813	6 330	66,3	-12 978	25,0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-8 976	-9 292	-2 319	25,8	-2 262	24,3
TILIKAUDEN TULOS	565	-61 105	4 011	709,9	-15 240	24,9

Taulukko 7. Tuotannon hallinto- ja tukipalveluiden käyttötalouden toteuma 1.1.-31.3.2024

Hallintopalvelut

Talouspalveluiden toimintakatteen toteuma-% suhteessa talousarvioon on 28,3 %, kun vastaava luku vuotta aiemmin oli 25,3 %. Tämän perusteella on ennakoitavissa talousarvion ylitys henkilöstökuluissa ja erityisesti tietohallintopalvelujen ostoissa, joihin tullaan esittämään talousarviomuutoksikäsittelyn yhteydessä määrärahalisäystä.

Henkilöstöpalveluissa henkilöstömenojen osalta on tullut säästöä johtuen haastavasta henkilöstötilanteesta ja henkilöstövajeesta.

Asiakirjahallinto- ja neuvontapalveluiden toiminta on edennyt budjetin mukaisesti.

Tietohallinnon toteuma on edennyt budjetin mukaisesti. Palveluiden ostojen osalta huomiona etupainotteisesti tammikuussa maksettavat Microsoft-lisenssien vuosimaksut mitkä vääristävät TA-ennustetta.

Tukipalvelut

Teknisten palveluiden toteuma etenee pääsääntöisesti laaditun budjetin mukaisesti, joskin pieniä heittoja on suuntaan tai toiseen. Aineissa ja tarvikkeissa huomattavaa budjetin ylitystä on lämmityskuluissa (kaukolämpö). Tämä johtuu pääosin edellisvuoteen huomattavasti kylmemmästä tammikuusta ja kaukolämpöhintojen noususta. 2024 tammikuu oli keskilämmöltään 10,5 °C kylmempi mitä tammikuu 2023. Tämän lisäksi Kainua uuteen sairaalaan liittyvät rakennusten ja taloteknisen järjestelmien ylläpitokustannukset ovat ylittäneet hieman takuu aikana arvioitun tulevan ylläpitokustannuksen.

Materiaalipalveluissa varastoitavien tuotteiden kirjanpidollinen arvo on ollut hienoisessa laskussa alkuvuoden aikana, varastonarvo oli Q1 2024 lopussa n. 980 000 €. Toimitusvarmuus pysyi hyvänä ollen 98 % luokkaa. Hoitotarvikkeiden saatavuus vertailujaksolla oli hyvällä tasolla, joskin punaisen meren tilanteen sekä lakkojen vuoksi muutamissa tuotteissa esiintyi pieniä toimittajakohtaisia viiveitä ja tuotteiden korvaamista. Henkilöstökulut olivat hieman budjetoitua alhaisemmalla tasolla. Tähän vaikutti mm. helmikuussa aloittaneen Materiaalipalveluiden uuden esihenkilön roolituksen muutos palvelualue-päälliköstä palveluyksiköpäälliköksi sekä kahden työntekijän työajan muutos osa-aikaiseksi (50 %). Kokonaisuudessaan toimintakulut olivat hieman budjetoitua alhaisemmat ja viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna 10 % alhaisemmat.

Kuljetuspalveluiden palveluyksikön talouden toteuma on edennyt budjetin mukaisesti. Vuodelle 2024 oli varattu ateriakuljetuksiin varat omana toimintana koko vuodeksi 2024. Käyttösuunnitelmaa muutetaan siten, että toiminnan ulkoistuksen myötä talousarvio korjataan vain oman tuotannon ajan kuluksi.

Ravintopalvelujen suunniteltu budjetointi vuodelle 2024 tasattiin toiminnan mukaiseksi ravintopalvelujen ulkoistuksen myötä. Suunniteltua budjettivarausta pienennettiin ja Kajaanin kaupungin alueen yksiköille budjetoitiin rahavarausta ravintopalvelujen ulkoisiin ostoihin.

3.3 Tulevan kehityksen arviointi

Hallintopalvelut

Talouspalveluiden tehtäväjärjestelyillä ja toimintojen digitalisoinnin (esim. ostolaskujen käsittelyn automatisointi tekoälypohjaisella ratkaisulla) avulla henkilöstömäärää pyritään vähentämään hallitusti.

Taloushallinnon maksuliikennejärjestelmän päivittäminen on aloitettu. Uusi Cash Management -ohjelma mahdollistaa paperitiliotetositteiden käsittelystä luopumisen. Uudet perintätoimeksiannot tullaan siirtämään Sarastia Oy/Revire Perintä Oy:lle, joka hoitaa jatkossa myös maksumuistutusten lähettämisen asiakkaille.

Taloussuunnittelu kaudelle 2025–2028 aloitetaan kesäkuussa VM:n 29.4.2024 julkaisemien rahoitus- ja painelaskelmien pohjalta.

Henkilöstökulut tulevat nousemaan alkuvuoteen nähden henkilöstöjohtajan ja palvelussuhdepäällikön aloittaessa tehtävissään. Tulevia toimintatapoja ja kehitystä tullaan arvioimaan tarkemmin tuotannon hallinto- ja tukipalvelujen toimintatapaselvityksen yhteydessä. Henkilöstöpalvelujen osalta tarkasteltavia toimintamallin vaihtoehtoja ovat palvelujen ulkoistus sekä toiminnan jatkuminen omana toimintana toimintatapoja kehittäen.

Asiakirjahallinto- ja neuvontapalveluissa on 30 % on osatyökykyisiä työntekijöitä, jonka vuoksi henkilöstökulut voivat nousta, koska palveluneuvonnan palvelua ei pystytä järjestämään ilman sijaisia.

Tietohallintopalveluissa tiedolla johtamisen tietojärjestelmäkokonaisuuteen liittyvä tuki- ja ylläpitopalvelu on todettu järjestelmän toimintakyvyn kannalta välttämättömäksi, ja siihen liittyviä kustannuksia (arviolta n. 70 000 €/vuosi) ei ole budjetoitu. Hankinnan valmistelu on käynnissä.

Tekoälyn kasvanut rooli tietojärjestelmien toiminnallisuuksissa vaatii Kainuun hyvinvointialueelta omaa tekoälystrategiaa ja toimintamalleja, jotta sen kyvykkyydet voidaan ottaa hallitusti käyttöön, ja näiden laitimiseen tarvittavia konsultointi- ja asiantuntijapalveluita ei ole budjetoitu. Tekoälyyn liittyvien kehittämis- ja käyttöönottojen henkilöresurssi-, projekti- ja pilottikustannuksia ei ole myöskään budjetoitu.

Tietojärjestelmien hallintaan ja ylläpitoon liittyvät työtehtävät ovat muuttuneet vaativammiksi tietojärjestelmien monimutkaistumisen, organisaatiomuutosten sekä lainsäädännöstä tulevien vaatimusten myötä. Tietojärjestelmien versiopäivitykset sekä käyttöönottoprojektit (mm. Lifecare-versiopäivitykset ja SAGA-sosiaalihuollon tietojärjestelmän käyttöönottoprojekti) sitovat kasvavassa määrin tietohallinnon asiantuntijaresursseja. Jotta asiantuntijaresurssien riittävyys kasvaneisiin vaatimuksiin, versiopäivityksiin sekä käyttöönottoprojekteihin nähden voidaan varmistaa, samaa työtä tekevien tehtävänimikkeet pyritään yhdenäistämään, mikä kasvattaa henkilöstökuluja.

Tukipalvelut

Teknisissä palveluissa taloteknisten järjestelmien ja rakennusten kunnossapitokuluja seurataan tarkkaan ja pyritään hillitsemään alkuvuoden kulukehityksen mukaista kehitystä. Toteumaa voidaan hillitä esim. rakennusten nuohoustaajuutta säätämällä. Riskinä jo tapahtuneiden arvokkaiden taloteknisten laitteiden (hajonnut 2 kpl. jäähdytysjärjestelmän kompressoreja, n. 10 000 €/kpl), mukaiset budjetoimattomat laiterikot takuuajan ulkopuolella.

Materiaalipalveluiden varaston (7001) toimitusvarmuuden odotetaan säilyvän 98 % tienoilla. Hoitotarvikkeiden saatavuus tulee säilymään hyvällä tasolla. Osa koronapandemian hoitoon hankituista tuotteista sisältää riskin alaskirjaukseen varastosta tuotteen teknisen käyttöiän päättymisen vuoksi. Yhden varastonhoitajan eläköitymisen johdosta varastolle tullaan rekrytoimaan uusi työntekijä kesän aikana. Vuoden 2024 aikana selvitetään varastotoimintojen optimoinnin mahdollisuuksia

Kuljetuspalveluissa seurataan taksiliikenteen hintojen nousua. Toiminnan muutos vasta siirtyminen Tervia Logistiikkaan muutoksen jälkeen.

Ravintopalvelujen ulkoistuksesta tuleva säästö jää todennäköisesti pienemmäksi mitä oli arvioitu. Tähän vaikuttaa uuden palveluntuottajan korkeampi välitystuotteiden hinta verrattuna hyvinvointialueen omaan

toimintaan ja erityisruokavalioiden valmistuksen lisähinta, jota ei hyvinvointialueella ja Kainuun kunnissa ollut käytössä. Hoito-apulaisia on jouduttu palkkaamaan hoitokoteihin enemmän mitä oli arvioitu.

4. Terveys- ja sairaanhoidon palvelut

4.1 Strategisten tavoitteiden ja järjestämissuunnitelman toimenpiteiden eteneminen

Diagnostiset ja hoidolliset tukipalvelut

Kuvantamisen palvelutuotannon tavoitteissa on pysytty tarkastelujaksolla hyvin. Lausuntoviiveet ovat pysyneet tavoitteissa ja kuvantamispalvelujen saatavuus on ollut riittävää, eikä tutkimuksissa ole tapahtunut jonoutumista. Erikoissairanhoidon kuvantamisen osalta ostopalvelujen määrää on pystytty vähentämään merkittävästi. Myös henkilöstön säteilytyöluokitus on tarkastettu, mikä tuo jatkossa säästöjä sädeannosseurannasta syntyviin kuluihin.

Patologian vuoden 2023 vastaavaan ajanjaksoon verrattuna laboratorioon saapuneiden näytteiden kokonaisuuslaski 8 %. Näytteiden vastausajat pysyivät tavoitevastausajoissa. Patologian diagnostisten tutkimusten ostot Oulun yliopistollisesta sairaalasta ovat vähentyneet.

Välinehuollon lääkintälaitteiden huollon osalta laitetoimittajalta huoltomies on ollut suunnitelmallisesti tekemässä päivittäisiä korjauksia. Samalla on suoritettu laitteiden vuosihuollot. Toiminnanohjausjärjestelmän päivitystä pyrittiin tekemään tammikuussa, mutta toiminnassa jouduttiin vetäytymään vanhaan versioon uuden version toimimattomuuden vuoksi.

Sihteeripalvelut-palveluyksikössä sairauspoissaolojen määrä on edelleen runsas. Yksikössä kiinnitetään erityistä huomiota korjaaviin toimenpiteisiin asian suhteen. Tulevaisuuteen katsoen 1.4.2024 organisaatiossa aloitetaan puheentunnistuksen pilotointi, jonka tarkoitus jatkaa vuoden 2024 loppuun saakka. Tämän vaikutukset tekstinkäsittelyyn ja sihteeriyksikön henkilöstötarpeeseen tullevat näkyväksi pilotoinnin aikana.

Lääkehuollon palvelutuotanto toimi suunnitellusti, vaikka päällekkäiset lyhyt- ja pitkäaikaiset poissaolot olivat uhata tuotantoa. Vuoden 2023 vastaavaan ajanjaksoon verrattuna lääketoimitukset vähenivät noin 4 % ja puhdastiloissa tapahtuva lääkevalmistus väheni kokonaisuudessaan noin 7 %.

Kuntoutuspalvelut

Asiakaskontakteja toteutui viime vuoden vastaavaa aikaa nähden 6,5 % enemmän ja asiakkaiden määrä kasvoi 3 %. Kuntoutuspalvelut pystyttiin järjestämään pääsääntöisesti hoitotakuun puitteissa. Kehitysvammaisten pitkäaikaisilta laitostoilta vältyttiin alkuvuodesta hyvillä hoitosuunnitelluilla. Muut ostopalvelut toteutuivat suunnitellusti ja ovat alkuvuoteen painottuvia erityisesti lymfaterapian osalta.

Kotikuntoutustiimi aloitti Kuhmossa. Tiimi vastaa alueen arviointi- ja kuntoutusyksikön, kotihoidon fysioterapian ja tehostetun kotikuntoutuksen palveluista. Ennaltaehkäisevissä palveluissa koulufysioterapeuttikokeiluun lisättiin viides alakoulu. Kehityshankkeiden eri työryhmiin osallistui useita kuntoutuksen asiantuntijoita. Henkilöstön työhyvinvoinnin mittaustulos parani kuntoutuspalvelualueella (64,3 %).

Hoitotarvikkeiden ohjeita aloitettiin päivittämään yksi tuoteryhmä kerralla yhteistyössä tarvikkeita myöntävien tahojen kanssa. Hoitotarvikkeiden Effector-hoitotarvikkeiden käyttöön -koulutukset käynnistyivät koko henkilökunnalle. Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden kierrätyksiin, huoltoihin ja rekisteröintiin liittyen tehostettiin ohjausta. Kehitysvammaosaston täyttöaste on ollut melko korkea (88,3 %).

Lasten ja perheiden terveystalvelut

Ostopalvelulääkäripalveluita jouduttiin käyttämään lastenlääkärien osalta päivystystoiminnan varmistamiseksi. Myös kouluterveydenhuoltoon on pieneltä osin tarvittu ostopalvelulääkäriä. Uusia erikoistuvia lääkäreitä koulutetaan. Tällöin he mahdollisesti palaavat erikoislääkäreinä virkaan ja ostopalvelut vähenvät. Viime vuonna kehitetyn maksuton ehkäisy- toimintamallin myötä hoitajia on koulutettu ehkäisyyn liittyviin toimenpiteisiin ja tarkastuksiin eikä vuokralääkäriä tänä vuonna toimintaan tarvita. Palvelualueelta neuvoloiden osalta on oltu mukana suunnittelemassa palveluverkon uudistamista. Rahoitukseen ja tuottavuuteen vaikuttavaa tilastointia on korjattu rikastamalla vuosien 2022–2023 diagnoositietoja.

Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteistyötä edelleen edistetään. Erikoissairaanhoidon lääkärin pitävät vastaanottoa perusterveydenhuollossa sekä erikoissairaanhoidon kontroleja on siirretty perusterveydenhuoltoon. Lisäksi esimerkkinä AHDH-lääkityksien kontrollien toteuttaminen pääsääntöisesti perusterveydenhuollossa.

Gynekologien leikkaussali-LEAN on hyvällä alulla ja tätä toimintaa jatketaan. Leikkausjonot naistentautien osalta on tämän ansiosta purettu. Seuraava tavoite on saada toiminta laajenemaan muillekin erikoisaloille.

Mielenterveyspalvelut ja riippuvuuksien hoito

Palveluverkkouudistuksen kehittämiseen on osallistuttu pienten kuntien Paltamon, Ristijärven, Hyrynsalmen ja Vuolijoen kohdalla. Näillä jokaisella toiminta jatkuu tarpeen mukaisesti. Henkilöstön työhyvinvointisuunnitelmat on käsitelty ja esihenkilöiden koulutusta sekä työnohjausta on lisätty. Hankkeena aloitettujen IPS-toiminnan siirtymistä omaksi toiminnaksi vuoden 2025 alusta on valmisteltu.

Erikoislääkärien rekrytointi palvelualueelle on ollut vaikeaa jo pitkään. Virkalääkäreiden saanti olisi taloudellisesti kannattavinta. Erityisesti lastenpsykiatrialle erikoislääkäriin saaminen on toiminnan jatkon kannalta välttämätöntä. Rekrytointipalveluiden kanssa on tehty yhteistyötä. Alueelle pyritään rekrytoimaan alkuvaiheen lääketieteenopiskelijoita hoitoapulaisiksi ja amanuensseiksi. Erikoislääkäriostopalveluista on tehty tarjouspyyntö.

Palvelualueen toiminnan varmistaminen tulevaisuudessa on tärkeää. Suunnitelmana on tehdä erilaisista toimintavaihtoehdoista selvitys. Asumispalveluiden tulevaisuuden suunnitelmissa tärkeäksi asiaksi nousi Kajaaniin tarvittava rakennuskokonaisuus. Siihen kuuluu eritasoista asumispalvelua sekä kotiin vietäviä palveluja mielenterveys ja riippuvuuksienhoidon asiakkaille.

Palvelualueen asumispalveluissa riskinä on yhden ostopalvelupaikan mahdollinen toiminnan lopettaminen Kuhmossa. Tällöin noin 10 asukkaalle on löydettävä pikaisesti uudet asumisyksiköt. Nykyinen yksityinen palveluntarjoaja on selvitelty asiakkaille uusia tiloja tai mahdollisuutta jatkaa toimintaa nykyisessä yksikössä. Molemmat vaihtoehdot vaikuttavat vaikealta toteuttaa. Hyvinvointialueella ei ole myöskään sopivia tiloja tarjolla.

Osastohoidon palvelut

Perusterveydenhuollon osastoilla on toiseen hoitopaikkaan odottavia koko ajan 8–9 potilasta. Tilannetta tarkastellaan ja tehdään tarvittavia toimenpiteitä vähintään kerran viikossa yhdessä yli toimialuerajojen. Osastojen kuormitus on ollut 101,95 %, joten tilanne on kohtuullistunut aikaisemmasta. Hoitajaksojen kesto on ollut maltillinen 9,49 vrk. Osastotoiminnan muutokset jatkuvat asteittain. Kuhmon arviointi- ja kuntoutusyksikössä on vielä 10 akuuttipaikkaa käytössä, kun taas Kajaanissa on ollut 6 hoivapaikkaa käytössä. Kajaaniin avattiin 5.2.2024 10 akuuttipaikkaa lisää. Lääkärivirkoja ja hoitajavakansseja on Kajaanissa rekrytoinnista huolimatta vapaana, mutta rekrytointia jatketaan aktiivisesti ja tilanne tasoittuu vuoden edetessä.

Erikoissairaanhoidon osastohoidossa osasto A:n bruttokuormitus on ollut 88 % ja osasto B:n 99 %. Ulkoinen auditointi oli huhtikuussa ja sertifiointi säilyy.

Leikkaus-anestesiassa kaikki hoitajavakanssit ovat täytettyinä. Aikakiintiökäyttöaste on ollut 83,1 % ja salien vaihto aika 33 minuuttia. Gynekologian salista on aloitettu Lean-toiminta, jossa tavoitteena on lisätä yksi potilas iltapäivään. Heräämöstä kotiin -toiminnan käyttöaste on ollut 65,8 %, joka ei ole vielä tyydyttävä. Lonkan tekonivelleikkausten suunnittelu soveltuvin osin Heräämöstä kotiin – malliin on aloitettu. Leikkauksia ei ole peruttu osastopaikkapuutteen takia, mutta 29 leikkausta on jouduttu perumaan toimenpidelääkärin puuttumisen takia.

Vastaanotto- ja poliklinikkapalvelut

Vastaanottopalveluissa Hyrynsalmi, Kuhmo, Sotkamo ja Suomussalmi pysyivät hoitotakuussa, mutta Kajaanissa, Paltamossa ja Ristijärvellä on jonoa. Jonot käydään läpi päällekkäisyyksien poistamiseksi ja etäapua annetaan vastaanotoilta toisille. Toimintaa ja toimintamalleja kehittämällä tavoitellaan jonojen poistamista ilman erillistä kallista jononpurkua, joka on viimesijaisiin keino ja tapahtuu vain talousarvion mahdollistamissa puitteissa. Hoidon jatkuvuuden turvaajat - omalääkäri ja omahoitaja (H2O) -hankerahoitus on varmistunut ja pilotin käynnistämisen valmistelut ovat menossa. Myös tämä hanke auttaa ehkäisemään jonojen muodostumista, koska tutkimusten mukaan esimerkiksi kontrollikäyntien tarve vähenee tutun lääkärin hoidossa.

Kestävän kasvun Kainuu 2-hankkeessa selviteltiin häiriökysyntää ja hukkatyötä vastaanottojen puhelu-yhteydenotoissa ja selvisi, että 17,2 % puheluista, johtui häiriökysynnästä ja aiheutti siten hukkatyötä 252 työpäivän verran vuodessa. Kehittämistyötä ja toimenpiteitä häiriökysynnän ja hukan vähentämiseksi jatketaan vastaanottojen ja hankkeen yhteistyönä. Diagnoosien kirjaamisen tilastointiraportteja seurataan säännöllisesti ja puutoksiin on reagoitu, mikä on jo johtanut diagnoosien puuttumisen vähentämiseen.

Poliklinikkapalveluissa hoitoon pääsy on ollut haasteellista ja hoitotakuu on ylittynyt kirurgialla ja määräaikaikutsujono on kasvanut kardiologialla. Urologialla on tehty jononpurkua kiireellisten potilaiden osalta. Ulkoinen auditointi on toteutunut ja ISO 9001:2015 sertifikaatti on voimassa.

Suun terveydenhuolto

Vastaanotoista jonottomia olivat Kuhmo, Hyrynsalmi, Suomussalmi, Paltamo ja Ristijärvi sekä suu- ja leukasairauksien poliklinikka. Kajaanissa ja Sotkamossa tilanne on selvästi hankalampi, sillä jonossa oli maaliskuun lopussa noin 2 358 potilasta. Jono pysyi edellisvuonna paikallaan, mutta lähti vuoden alkupuoliskolla jälleen kasvuun. Syitä on ainakin kolme: paikallista jononpurkusopimusta ei ole voitu taloudellisten säästöjen vuoksi soveltaa, eikä ulkoista jononpurkua ole voitu tehdä. Samaan aikaan yleinen kustannustason nousu on lisännyt yksityiseltä julkiselle siirtyvien potilaiden määrää.

Hammaslääkärien uraporrassijoitukset olivat vuoden alkaessa valmiina aivan yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Erityisesti hammaslääkärien saatavuus suoriin työsuhteisiin on erittäin hyvää.

4.2 Toimialueen talousarvion toteutuminen ja mittarit

Diagnostiset ja hoidolliset tukipalvelut

Erikoissairaanhoidon kuvantamisen laskutus toteutuu viiveellä, joten ostopalveluiden määrän vähennykset eivät vielä näy talousluvuissa, vaan ne realisoituvat vasta loppuvuodelle. Kuvantamisen laitteiden vuosihuoltoja on etenkin alkuvuonna, mikä nostaa laitteiston huoltokuluja vuoden alkuneljänneksellä. Valitettavasti kuvantamisessa tapahtui myös kaksi odottamatonta laiterikkoa, toinen

natiivikuvauslaitteeseen, toinen tietokonetomografialaitteeseen. Etenkin tietokonetomografialaitteen korjauskulut ovat suuret, joka aiheuttaa väistämättä ylityksen laitteiden huoltokustannuksiin tänä vuonna. Lääkehuollon myyntituotot ovat olleet hieman ennakoitua suuremmat.

Kuntoutuspalvelut

Toimintatuottoja on kertynyt edellisvuotta paremmin, jonka taustalla on korotetut asiakasmaksut ja tehostettu käyntien tilastointi. Vakanssien täyttöaste oli hyvä ja siten henkilöstökulut ovat toteutuneet suunnitellusti. Hoitotarvikkeiden kulut ovat pysyneet talousarviossa hintojen noususta huolimatta, koska on tehostettu prosesseja ja tarkistettu myöntämisperusteita.

Kuntoutuksen palvelualueen talousarvio vuodelle 2024 on realistinen. Riski talousarvion toteutumisen osalta on hoitotarvikejakelu, koska hoitotarvikepäätökset tehdään muissa yksiköissä. Lisäksi tulevan negatiivisen lisätalousarvion vaikutukset saattavat tuottaa haasteita.

Lasten ja perheiden terveystaloudelliset palvelut

Lasten ja perheiden palvelualue on toistaiseksi pysynyt suunnitelman mukaisessa budjetissa. Kuitenkin on huomioitava, että osa alkuvuoden ostolaskuista ei ole vielä tiedossa. Myös tuottojen laskutus tulee viiveellä. Loppuvuoden riskit taloussuunnitelmaan tulevat hoidon porrastukseen liittyvistä yliopistosairaan ostoista ja näitä ei voida ennakoida. Toiminnan tuottoja ei pysty myöskään vielä varmuudella ennustamaan.

Mielenterveyspalvelut ja riippuvuuksien hoito

Toimintakuluissa on pysytty suunnitelmassa. Toimintatuotot ovat olleet ennakoitua pienemmät, joka ilmeisesti johtuu laskutusviiveestä. Ateriapalvelujen ostojen epäselvyyksien vuoksi ei todellisia kuluja pystytä täysin arvioimaan. Taloudellinen riski on, että erikoislääkäripalvelujen ja päihdelaitos-kuntoutuksen kilpailutuksesta voi seurata kustannusten nousua.

Osastohoidon palvelut

Toimintatuottoja on kertynyt hieman ennakoitua vähemmän. Työvoiman vuokraus on samalla tasolla kuin aikaisemmin, mutta talousarvioon varattu määräraha ylittyy hieman. Henkilöstökulut alittuvat reippaasti, sillä sekä lääkärivirkoja että hoitajavakansseja on Kajaanissa rekrytoinnista huolimatta vapaana. Toimintakulujen alitus on siis ollut tulonmenetystä suurempi.

Erikoissairaanhoidon osastohoidossa toimintatuottoja on kertynyt hieman enemmän kuin vastaavalla jaksolla 2023. Toimintakulut näyttävät tällä hetkellä pysyvän budjetissa. Sisätautien osastolla hoitorinkejä, joista muodostuu henkilöstömenokustannuksia.

Vastaanotto- ja poliklinikkapalvelut

Vastaanottopalveluiden tuottokertymä on tavoiteltua pienempi, mutta kuluissa on vielä suurempi alitus, joten toimintakate on parantunut ja määrärahat riittävät. Hyvin tavoitteellisesti asetettu työvoiman vuokrauksen määräraha on ylittynyt. Erittäin positiivista on kuitenkin se, että rahaa on kuitenkin onnistuttu käyttämään vähemmän kuin vuosi sitten, joten suunta on oikea. Samanaikaisesti henkilöstökulut ovat nousseet vuoden takaiseen verrattuna, kuten vuokratyövoiman vähentyessä kuuluukin. Talousarvio rakennettiin tavoitteen mukaisesti omaa toimintaa painottaen ja määrärahoja vähennettiin vuokratyövoimasta ja lisättiin palkkoihin.

Laboratoriokuluissa on 200 000 € nousu verrattuna vuoden takaiseen, mutta se selittyy viime vuoden laskutuksen viiveellä. Kokonaisuutena katsoen laboratoriokuluissa ei ole juuri muutosta aiempiin vuosiin nähden. Tuore epävirallinen benchmarkkaus samankokoiseen hyvinvointialueeseen osoittaa myös, että laboratoriokulut ovat linjassa meidän lukuihimme nähden.

Suun terveydenhuolto

Suun terveydenhuollon toimintatuotot nousivat edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan nähden 7,0 %. Tämä johtuu asiakasmaksujen enimmäismäärän noususta 10 prosentilla sekä poliklinikkamaksutuottojen kasvusta. Toimintatuotot kuitenkin jäivät jälkeen talousarviosta 54 538 euron verran, mikä johtuu suurelta osin palvelusetelin odotettua suuremmasta menekistä. Henkilöstökulut ovat nousseet vuoden takaiseen verrattuna odotetusti, ja talousarviossa pysytään.

Hoitotarvikkeet muodostavat toimintakuluista huomattavan osan. Niiden kuluja onnistuttiin hillitsemään ja talousarviossa pysyttiin selvästi. Muutosta edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan -20,6 %. Tätä kirjoittaessa uusi yhteistoiminta-alueen hammashoidon tarveaineiden ja instrumenttien puitesopimus on tarjousten tarkasteluvaiheessa, ja mahdollinen riski kustannustason nousulle kohdistuu loppuvuoteen. Kalustopuolella muutosta edelliseen vuoteen -82,2 %, mutta laitteiden rikkoutumiset muodostavat riskin loppuvuoden osalta eivätkä ole ennakoitavissa.

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteuma 1-03.2023	Tot. 1-03.2023 /TP 2023	Toteuma 1-03.2024	Tot. 1-03.2024 /TA 2024
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	%	* 1 000 EUR	%
MYYNNTITUOTOT	9 323	8 959	989	10,6	1 272	14,2
MAKSUTUOTOT	9 279	10 566	1 780	19,2	2 207	20,9
TUET JA AVUSTUKSET	18	12	1	7,9	2	13,9
MUUT TOIMINTATUOTOT	148	71	21	14,2	8	11,6
TOIMINTATUOTOT	18 768	19 608	2 791	14,9	3 489	17,8
HENKILÖSTÖKULUT	-95 011	-102 500	-20 931	22,0	-22 643	22,1
PALVELUJEN OSTOT	-57 079	-49 184	-9 106	16,0	-12 586	25,6
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-20 993	-20 945	-5 063	24,1	-4 937	23,6
AVUSTUKSET	-2	-2	-0	6,6	-0	23,2
MUUT TOIMINTAKULUT	-5 496	-1 247	-1 288	23,4	-236	19,0
TOIMINTAKULUT	-178 581	-173 878	-36 388	20,4	-40 402	23,2
TOIMINTAKATE	-159 813	-154 269	-33 597	21,0	-36 913	23,9
VALTIONOSUUDET	139 783		41 950	30,0		
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-148	0	-1	0,4	-12	0,0
VUOSIKATE	-20 178	-154 269	8 352	-41,4	-36 925	23,9
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 775	-2 847	-682	24,6	-698	24,5
TILIKAUDEN TULOS	-22 953	-157 117	7 670	-33,4	-37 624	23,9

Taulukko 8. Terveyden- ja sairaanhoidon käyttötalouden toteuma 1.1.-31.3.2024

4.3 Tulevan kehityksen arviointi

Toimialueista hyvinvointialueen kunnianhimoisimmin rakennettu talousarvio on ehdottomasti tunnistettavissa oleva riski itsessään. Toisaalta vain todella kovia tavoitteita asettamalla voidaan pyrkiä lähes mahdollisimman lähelle päämäärään. Jopa tavoitteeksi asetettu negatiivinen toimintakate -0.8 % näyttäneen vielä saavutettavissa olevalta. Toimialueelle tyypillinen kalenterivuodelle epätasaisesti jakaantuva kustannusten kasvu kuitenkin syönee tulosta tulevina vuosineljänneksinä.

Jo talousarvioon ennalta liitetyt haasteet näyttelevät edelleen suurinta osaa riskikokonaisuudessa. Merkittävästi vähennettyjen palveluiden ostojen määräraha kasvaa suhteellisesti liian nopeasti, vaikka kokonaisuudessaan suunta esimerkiksi vuokralääkäripalveluiden ostoissa on ehdottoman oikea. Myös hyvin vaikeasti hallittava yliopistosairaaloiden ostojen budjetti antaa samansuuntaisen varoitussignaalin. Lisäksi toiminnan puolelta henkilöstökuluihin liittyvä jononpurkuun varattujen resurssien leikkaamisen riski on tunnistettu palveluiden jonoutumisen osalta jo talousarvion valmisteluvaiheessa. Tällöin arviointi oli, että jo jonotilanteen pitäminen ennallaan miljoonaluokan leikkauksesta huolimatta on hyvin vaativa tuloksellisuustavoite.

Vaikka talousarvion toteutumisen realistisuus on ääri rajoilla, tavoitteellisuustaso huomioiden voidaan kuitenkin olla varsin tyytyväisiä ja suhtautua suurella arvostuksella toimialueella työtä tekevään henkilöstöön. Tällä hetkellä näyttää siltä, että terveydenhuollon ydintoiminnoille lähes leimallisen tyypillinen vuosittainen kustannusten huomattava kasvu on onnistuttu järeillä tuloksellisuustoimenpiteillä leikkaamaan merkittävästi aikaisempia vuosia paremmin. Toisaalta voidaan myös todeta, että nykymuotoisella sairaala- ja palvelurakenteella edettäessä säästöjen löytäminen pelkän tuloksellisuuden kautta muodostuu tuleville vuosille entistä vaikeammaksi. Käytännössä se rajoittuu korkeintaan tulevan vuoden kasvupaineen leikkaamiseen.

5 Akuuttihoiton ja pelastuksen palvelut

5.1 Strategisten tavoitteiden ja järjestämissuunnitelman toimenpiteiden eteneminen

Akuuttihoiton ja pelastuksen palveluiden strategiset tavoitteet vastaavat hyvinvointialueen strategisia linjauksia. Yhtenä koko toimialuetta koskevana tavoitteena on ollut kokonaistulokellisuuden mittareiden luominen. Työ on mittaroinnin osalta vielä osittain kesken, mutta hyvin etenemässä. Hyvinvointialueen työelämän laadun mittaaminen on linjattu toteutettavaksi QWL-kyselyillä. Akuuttihoiton ja pelastukseen toimialueella kyselyn vastausprosentti jäi tavoiteltua pienemmäksi (25 %), joka hankaloitti tulosten tulkin-taa. Tavoitteena on uusia kysely viimeistään syksyllä 2024.

Akuuttihoitossa vuoden ensimmäinen kvartaali on operatiivisella tasolla toteutunut toimintalukujen va- lossa pitkälti edellisvuosien kaltaisesti. Järjestämissuunnitelman toimenpiteistä ensihoidon monituottaja- mallin käyttöönotto on edennyt poliittisen käsittelyn jälkeen sopimusvalmisteluun, jonka jälkeen palvelun- tuottajaksi valittu Med Group Oy aloittaa toimintansa 9/24 alussa. Ensihoidon yhteistoimintaneuvottelut ovat edelleen kesken. Yhteistoimintaneuvotteluiden etenemisestä on tiedotettu ensihoidon henkilöstöä vähintään kerran kuukaudessa tapahtuvilla infoilla.

Toisena keskeisenä toimenpiteenä alusta saakka ollut akuutti kotisairaala toiminnan käynnistäminen yh- dessä tilannekeskuksen kanssa ovat edenneet suunnitellusti. Akuutti kotisairaalan käyntimäärät ovat kasvussa, mutta eivät vielä kaikkialta tavoitetasolla. Tilannekeskuksen perustoiminta toteutuu ongelmitta ja alkuvuoden aikana on suunniteltu kevään 2024 aikana tapahtuvaa toiminnan laajentumista turvapuhe- linhälytysten vastaanottamiseen. Tilannekeskuksen tekemällä ensihoidon kiireettömien tehtävien puhe- linkäsittelyllä on päästy vähentämään ensihoidon kuormitusta, koska n. 50 % D-tehtävistä on kyetty hoi- tamaan muulla tavalla kuin ensihoidon yksiköllä.

Päivystysalueella on kiinnitetty erityistä huomiota diagnoositietojen kirjaamisen paikkansapitävyyteen, jota kautta pyritään vaikuttamaan sairaalan tasolla erikoissairaanhoidon episodituottavuuden kasvuun. Päivystysalue on tehnyt tiivistä yhteistyötä YLE-poliklinikan kanssa, jonka ansiosta on lisätty kiire-vas- taanottoaikoja YLE-poliklinikalle ja samalla vähennetty ostopalvelun resurssia päivystyksen PTH- triagessa. Teho-valvontaosastolla toiminta on ollut normaalia pitäen sisällään edelleen varsin runsasta

kuormituksen vaihtelua. Teho-valvontaosastolla on pitkän hakuprosessin jälkeen aloittanut uusi ylilääkäri Panu Piirainen.

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutaso vastaa kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita, sekä onnettomuus- tai muita uhkia kaikissa tilanteissa. Pelastustoimen palvelut suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne vastaavat mahdollisimman kustannustehokkaasti palvelutason mukaista yhdenvertaista ja laadukasta palvelua. Pelastustoimen resurssit eivät kuitenkaan ole riittävät toteuttamaan voimassa olevan palvelutasopäätöksen mukaista palvelutasoa. Haasteita on etenkin rekrytoinnissa pienille paikkakunnille. Sen sijaan turvallisuus- ja varautumistyöhön on kyetty resursoimaan riittävästi henkilöstöä. Tämän ansiosta hyvinvointialueen pelastustoimi kykenee ylläpitämään kokonaiskuvaa yhteiskunnan turvallisuustilanteesta ja hyvinvointialueen riskeistä sekä muista pelastustoimen palvelutarpeen muodostumiseen vaikuttavista tekijöistä.

5.2 Toimialueen talousarvion toteutuminen ja mittarit

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteuma 1-03.2023	Tot. 1-03.2023 /TP 2023	Toteuma 1-03.2024	Tot. 1-03.2024 /TA 2024
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	%	* 1 000 EUR	%
MYYNNTITUOTOT	2 632	3 008	294	11,2	335	11,1
MAKSUTUOTOT	1 136	1 249	282	24,8	288	23,1
TUET JA AVUSTUKSET	2 228	2 800	438	19,6	395	14,1
MUUT TOIMINTATUOTOT	47	48	1	2,3	11	23,3
TOIMINTATUOTOT	6 043	7 105	1 015	16,8	1 029	14,5
HENKILÖSTÖKULUT	-27 939	-29 630	-6 134	22,0	-6 165	20,8
PALVELUJEN OSTOT	-5 523	-6 666	-1 306	23,6	-1 509	22,6
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 080	-2 413	-484	23,3	-508	21,1
MUUT TOIMINTAKULUT	-2 246	-1 214	-486	21,6	-200	16,5
TOIMINTAKULUT	-37 787	-39 923	-8 408	22,3	-8 382	21,0
TOIMINTAKATE	-31 744	-32 818	-7 393	23,3	-7 353	22,4
VALTIONOSUUDET	28 580	8 912	9 287	32,5		
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-12		-1	9,1	-0	0,0
VUOSIKATE	-3 175	-23 906	1 892	-59,6	-7 353	30,8
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-688	-704	-171	24,9	-165	23,4
TILIKAUDEN TULOS	-3 863	-24 610	1 721	-44,6	-7 517	30,5

Taulukko 9. Akuuttihoito ja pelastuksen palveluiden käyttötalouden toteuma 1.1.-31.3.2024

Toimialueen talous on toteutunut suunnitelman mukaisesti. Toimintatuotoissa on hienoista nousua edellisvuoteen verrattuna ja toimintakulut alittavat marginaalisesti viime vuoden tason samalta seurantajaksoilta. Näiden johdosta toimintakate on myös edellisvuoden vastaavan ajanjakson tasolla.

Operatiiviset mittarit:

Ensihoito yhteensä 3934 tehtävää TIKE:n D tehtävien käsittely vaikuttanut tehtävämääriin, vuonna 2023 1841 D tehtävää samalla ajanjaksolla.	A 148																																																						
	B 860																																																						
	C 1824																																																						
	D 1102																																																						
Päivystys	kontaktit 7371 (vuonna 2023 kontaktit 7740) potilaiden lkm. 5377 (vuonna 2023 potilaiden lkm. 5764)																																																						
Teho- ja valvonta	Hoitajaksot 220, kuormitus aste 50–60 % välillä, kevään mitoitustuloksen tuloksissa kokonaiskuormitus 54,6 % MET tehtäviä 120																																																						
Akuutti kotisairaala ja TIKE	(ka takaisinsoittoaika n. 37 min kaikissa) Tilannekeskuspuhelut <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="6">Takaisinsoitot</th> </tr> <tr> <th>Aika</th> <th>1161 17</th> <th>1161 17-EN</th> <th>Kosultaa- tiolinja</th> <th>Varus- mies</th> <th>Yh- teensä</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tammikuu</td> <td>3550</td> <td>11</td> <td>329</td> <td>394</td> <td>4284</td> </tr> <tr> <td>Helmikuu</td> <td>3410</td> <td>25</td> <td>298</td> <td>590</td> <td>4323</td> </tr> <tr> <td>Maaliskuu</td> <td>3785</td> <td>21</td> <td>292</td> <td>816</td> <td>4914</td> </tr> <tr> <td>Yhteensä</td> <td>1074 5</td> <td>57</td> <td>919</td> <td>1800</td> <td>13521</td> </tr> </tbody> </table> Kotisairaalakäynnit <table border="1"> <thead> <tr> <th>Toimipaikka</th> <th>Kaikki käynnit yht- eensä</th> <th>Potilaiden lkm</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Kajaani</td> <td>1982</td> <td>527</td> </tr> <tr> <td>Kuhmo</td> <td>525</td> <td>120</td> </tr> <tr> <td>Ristijärvi</td> <td>80</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>Suomussalmi</td> <td>478</td> <td>85</td> </tr> <tr> <td>Yhteensä</td> <td>3065</td> <td>527</td> </tr> </tbody> </table>	Takaisinsoitot						Aika	1161 17	1161 17-EN	Kosultaa- tiolinja	Varus- mies	Yh- teensä	Tammikuu	3550	11	329	394	4284	Helmikuu	3410	25	298	590	4323	Maaliskuu	3785	21	292	816	4914	Yhteensä	1074 5	57	919	1800	13521	Toimipaikka	Kaikki käynnit yht- eensä	Potilaiden lkm	Kajaani	1982	527	Kuhmo	525	120	Ristijärvi	80	15	Suomussalmi	478	85	Yhteensä	3065	527
Takaisinsoitot																																																							
Aika	1161 17	1161 17-EN	Kosultaa- tiolinja	Varus- mies	Yh- teensä																																																		
Tammikuu	3550	11	329	394	4284																																																		
Helmikuu	3410	25	298	590	4323																																																		
Maaliskuu	3785	21	292	816	4914																																																		
Yhteensä	1074 5	57	919	1800	13521																																																		
Toimipaikka	Kaikki käynnit yht- eensä	Potilaiden lkm																																																					
Kajaani	1982	527																																																					
Kuhmo	525	120																																																					
Ristijärvi	80	15																																																					
Suomussalmi	478	85																																																					
Yhteensä	3065	527																																																					

Pelastustoimen tehtäviä Kainuun hyvinvointialueen pelastuslaitoksella on vuosittain noin 1800. Yksittäisistä tehtävistä suurimmat ovat ensivastetehtävät sekä liikenneonnettomuudet. Vakavia onnettomuuksia tapahtuu harvoin, esimerkiksi rakennuspaloja on noin 35 vuodessa.

Valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista on suoritettu 98 % vuonna 2023. Valvonta on onnistunut hyvin tehtävässään, koska pelastuslaitos on onnistunut rekrytoimaan henkilöstöä tehtävää ja sen lisäksi koko henkilöstö suorittaa valvontatehtäviä.

Kainuun pelastuslaitos

Vehniäinen Petri/3.5.2024

Pelastustoimen tehtävät vuosittain

Onnettomuustyyppi (ensisijainen)	2022	2023	2024	Yhteensä
Rakennuspalo	34	35	9	78
Rakennuspalovaara	55	39	6	100
Maastopalo	16	21	0	37
Liikennevälinepalo	59	36	10	105
Muu tulipalo	33	36	8	77
Liikenneonnettomuus	255	256	54	565
Öljyvahinko	53	44	10	107
Vaarallisten aineiden onnettomuus	5	3	0	8
Sortuma/sortumavaara	2	5	1	8
Häkeeseen liitetyn paloilmottimen tarkastustehtävä	218	225	82	525
Muun paloilmottimen tai palovaroittimen tarkastustehtävä	34	62	17	113
Muu tarkastustehtävä	167	168	51	386
Ensivastetehtävä	499	551	136	1 186
Ihmisen pelastaminen	44	51	9	104
Eläimen pelastaminen	37	39	6	82
Vahingontorjuntatehtävä	105	92	28	225
Avunantotehtävä	178	64	10	252
Virka-aputehtävä	32	170	63	265
Yhteensä	1 826	1 897	500	4 223

5.3 Toimialueen kehityksen arviointi

Toimialueella on tunnistettu merkittäviä toiminnallisia ja taloudellisia riskejä. Valtakunnallinen erikoistuvien lääkäreiden vähäisyys näkyy myös Kainuussa, jonka seurauksena myös päivystysalueella on ollut suuria vaikeuksia rekrytoida riittävästi lääkäriyövoimaa. Konservatiivinen etupäivystys on pystytty vielä tähän saakka hoitamaan omana toimintana. Perusterveydenhuollon triage on ollut lääkäriyövoiman osalta ulkoistettuna jo kuudetta vuotta ja kuluva vuosi on sopimuskauden viimeinen. Mikäli konservatiivisen etupäivystyksen osalta rekrytointi ei tuota tulosta ja ajaututaan ostopalveluun, niin toimintakulut tulevat nousemaan merkittävästi. PTH-triagen lääkäripalveluiden kilpailutus toteutetaan kevään 2024 aikana ja myös tässä on uhka merkittävään kustannustason nousuun.

Ensihoidon yhteistoimintaneuvotteluiden ja ostopalvelun käynnistymisen viivästyminen alkuperäisestä suunnitelmasta nostaa kuluvan vuoden kustannuksia. Taloudellisesti toimialue tulee todennäköisesti pysymään talousarviossa, mikäli edellä mainituista riskeistä ei aiheutu lisähaasteita. Akuutti kotisairaalan kuormitusaste ei ole vielä tavoitellulla tehokkuuden tasolla, mutta arviointi- ja kuntoutusyksikkötoiminnan lisääntyessä tähän tullaan todennäköisesti saamaan muutosta. Tilannekeskuksen laajentuessa nykyinen tila on jäämässä liian pieneksi ja uusien tilojen etsintä on käynnissä.

Toimialueen merkittävin investointi on uuden paloaseman rakentaminen Kajaaniin. Kyseinen Temppuhanke etenee suunnitellusti.

Kainuun hyvinvointialueen pelastustoimi pyrkii aktiivisesti parantamaan veto- ja pitovoimaa sekä ja pysymään arvostettuna työnantajana, joka huolehtii henkilöstön kehittämisestä, osaamisesta,

työssäjaksamisesta ja työhyvinvoinnista, tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta hyvällä henkilöstö-politiikalla. Henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään työtehtävien vaatimusten mukaisesti. Henkilöstön toimintakyvyn ylläpitoon kiinnitetään erityistä huomiota koko työuran ajan. Hyvinvointialueen pelastustoimen johtaminen on vuorovaikutteista ja pelastusalan arvojen mukaista.

Pelastustoimen vapaaehtoistoimintaa tuetaan ja käsitellään tärkeänä osana hyvinvointialueen pelastustoimen palvelujärjestelmää. Vuonna 2024 aloitettiin projekti, jossa panostetaan erityisesti palokuntatoiminnan kehittämiseen Kainuussa.

Normaali- sekä poikkeusolojen uhkamallien edellyttämiin väestön suojaamisjärjestelyihin ja oman toiminnan jatkuvuuden hallintaan varaudutaan suunnitelmallisesti. Pelastustoimi tekee yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa väestön suojaamisessa. Väestöä pyritään suojaamaan väestön varoittamisen-, siirtojen, suojaväistöjen ja väestönsuojien käytön suunnittelun avulla. Esiintyvien uhkien arviointia toteutetaan suunnitelmallisesti.

Pelastustoimen kalustollinen ja määrällinen suorituskyky perustuvat paikallisesti ja alueellisesti arvioituihin onnettomuusuhkiin. Investoinnit tukevat palveluiden saatavuutta yhdenvertaisesti Kainuun alueella.

6 Sosiaali- ja perhepalvelut

6.1 Strategisten tavoitteiden ja järjestämissuunnitelman toimenpiteiden eteneminen

Sosiaali- ja perhepalvelujen toimialue tukee kuntalaisia eri elämänvaiheissa ja - tilanteissa, toimialueen palvelut on tarkoitettu kaikille ikäryhmille.

Strategiset linjaukset ja järjestämissuunnitelman tavoitteet on huomioitu talousarviokirjan toimintasuunnitelmassa. Toimialueella on jatkettu varhaisen tuen ja peruspalvelujen vahvistamista. Tavoitteena on raskeampien palvelujentarpeen vähentäminen ja kodin ulkopuolelle sijoitettujen asiakkaiden määrän vähentäminen. Oman toiminnan tehostaminen ja ennaltaehkäisevä työ on ratkaisevia tekijöitä tavoitteisiin pääsemisessä. Toimenpiteet perustuvat NHGn 28.9.2023 loppuraporttiin: Lapsiperheiden sijaishuolto ja lasten vammais- ja kehitysvammahuollon palvelut sekä meneillään olevaan Kainuun Lape ja Vampa selviytyksen jatkoprojektiin. Perustason palvelujen kehittämisessä ja vahvistamisessa on käytetty vakiinnuttamisen määrärahoja.

Kainuun hyvinvointialue ja Kainuun kunnat ovat mukana LAPE – vertaiskehittämisessä. Vertaiskehittämisessä saadaan tietoa Kainuun lasten, nuorten ja perheiden palveluista suhteessa muihin mukana oleviin hyvinvointialueisiin ja maan keskiarvoon. Verkkoraportin mittareita voidaan käyttää toiminnan seurantaan ja palvelujen kehittämiseen. LAPE- vertaiskehittäminen käsittää sosiaali- ja perhepalvelujen lisäksi kuntien sivistystoimen sekä hyvinvointialueen terveystoimen toimialueen. Touko- kesäkuussa järjestetään tilaisuus, jossa verkkoraportin tuloksia tarkastellaan hyvinvointialueen näkökulmasta.

Palvelurakenteen keventämistä on tehty huomioimalla sähköiset digi- ja etäpalvelut. Lisäksi olemme ottamassa käyttöön sijoitusprosessin päätöksentekomallia, toimintamallin odotetaan tuovan säästöjä hyvinvointialueelle. Päätöksentekomallissa korostuu tiedolla johtaminen, sijoituspäätösten kustannusten ja laadun säännöllinen seuranta ja raportointi. Omalle palvelutuotannolle on laskettu hinnat vuodelle 2023.

Sosiaalipalvelujen palveluverkkoa on tarkisteltu/tarkistellaan ja uudistetaan hyvinvointialueen palveluverkon uudistamisen yhteydessä. Lastenkodin ja vammaisten lasten yksikön suunnittelua ollaan aloittamassa. Sosiaalityötä kehitetään ja Sosiaalityön ja ohjauksen palvelualueen rakenteita uudistetaan. Pohjoisen YTA alueen kanssa tehtävää yhteistyötä on tiivistetty

Uusina lakisääteisinä palveluina valmistellaan alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleille turvapaikanhakijoille perheryhmäkotia sekä päihdeasiakkaiden päiväkeskustoimintaa. Neuvottelut vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisvastuusta kuntien kanssa on aloitettu.

Asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelualue

Asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelualueella tuotetaan lakisääteisiä kehitysvammaisten henkilöiden asumisen ja päivä- ja työtoiminnan sekä kuntouttavan työtoiminnan palveluja sekä lastensuojelun sijaishuollon palveluja. Lisäksi järjestetään ympärivuorokautinen sosiaalipäivystys ja THL:n erillispäätöksen mukainen Oulun turvakodin etäturvakotitoiminta (Kainuun turvakoti).

Oman palvelutuotannon kustannuslaskenta on toteutunut loppuvuonna 2023 ja päivitetään vuoden 2024 aikana. Kustannuksia verrataan ostopalveluiden kustannuksiin. Toimintayksiköiden henkilöstön määrä ja mitoitusta tarkastellaan jatkuvasti. Tarkastelujaksolla on kaksi vakanssia sisäisin järjestelyin jätetty täyttämättä. Palvelualueella on lisäksi määräaikaisesti täytettyjä vakansseja, joiden täyttämistä arvioidaan yksikön tilanteen ja henkilöstömitoituksen mukaan.

Kuvapuhelinpalvelu on käynnistynyt laitehankinnoilla vkk-rahoituksen turvin. Henkilöstöressurssista on sisäisin järjestelyin irrotettu yksi työntekijä koordinoimaan kuvapuhelinpalvelun käynnistymistä. Asumisen palvelurakenteen keventämiseen tähtäävä työryhmätyöskentely on aloitettu yhteistyössä vammaisten sosiaalityön kanssa. Asumisen palvelurakenteen keventäminen edellyttää vammaisten sosiaalityöstä tulevaa ennakkointia palvelurakenteen muutostarpeista vastaamaan asiakkaiden palvelutarpeisiin.

Salmilan lastenkodin ja vammaisten asumisyksikköjen käyttöasteet ovat tarkastelujaksolla olleet hyvällä tasolla. Lasten tilapäishoidon osalta käyttöaste on ollut matala ja tästä on informoitu vammaisten sosiaalityötä. Tilasuunnittelua vammaisten tilapäishoidonyksikön ja lastensuojeluyksikön rakentamiseksi ollaan aloittamassa, tavoitteena on, että yksiköt sijoitetaan samoihin tiloihin, jotka ovat teknisesti ja toiminnallisesti sopivia.

Sosiaalipäivystyksen tehtävämäärät ovat olleet hienoisessa kasvussa. Sosiaalipäivystyksen ja tilannekeskuksen yhteistyötä ja tehtäväjakoa on tiivistetty tarkastelujaksolla. Nostoaputehtävien ja tilapäisten hoitopaikkojen koordinointi on siirtymässä tilannekeskukselle.

Sosiaalihuoltolain mukaisen päiväkeskuspalvelun tuottaminen ei ole päässyt alkamaan. Sopivaa tilaa ei ole löydetty toiminnan luonne ja kohdeasiakasryhmä huomioiden.

Palveluiden tilatarvetta arvioidaan jatkuvasti. Sotkamon toimintakeskuksen osalta on tehty ratkaisu uuteen toimitilaan siirtymisestä 1.8.24 alkaen. Ratkaisulla saadaan merkittävä säästö toimitilavuokrissa. Sotkamossa on myös valmisteltu muutostöitä Leivolan G-taloon, joka lisää palvelualueen tukiasuntojen määrää ja parantaa kiinteistön käyttöastetta.

Ateria- ja puhtaanapitokilpailutuksen mukaiset uudet palvelun tuottajat ovat ryhtyneet tuottamaan palvelualueelle palveluita. Muutoksella on ollut työllistävä vaikutus eikä muutoksen taloudellista vaikutusta päästä vielä arvioimaan.

Palvelualueella on toteutunut aluehallintoviraston työsuojelutarkastukset. Henkilöstön työhyvinvointia on edistetty käynnistämällä työyksikkökohtaisia toimenpiteitä psykososiaalisen kuormituksen vähentämiseksi yhteistyössä hyvinvointialueen työsuojelun kanssa.

Sosiaalityö- ja sosiaaliohjaus palvelualue

Sosiaalityö- ja sosiaaliohjaus palvelualue sisältää aikuisten sosiaalityön, lapsiperheiden sosiaalityön ja vammaisten sosiaalityön palveluyksiköt. Palvelualueelle on keskitetty sosiaalityön viranomaistyö.

Palvelualueella valmistauduttiin lainsäädännön muutoksiin. Vuoden alusta lastensuojelussa lapsen asiasta vastaavalla työntekijällä voi olla enintään 30 asiakasta (v. 2023 35 lasta). Jälkihuolto-oikeuden ikärajan laski 23 vuoteen 1.1.2024 alkaen (ennen 25 v.) (siirtymäaika 30.6.2024 saakka). Laki muutos vaikuttaa merkittävästi jälkihuollon asiakasmääriin, sillä tänä vuonna päättyy 73 asiakkuutta.

Palvelutarpeenarvioinnit, palveluja koskevat päätökset ja asiakkaiden asiakassuunnitelmat tehdään moniammatillisesti määräaikoja noudattaen. Ensisijaisesti- asiakkaita tuetaan kotiin annettavilla palveluilla. Mielenterveys- ja riippuvuuskäsittelyn palvelualueen asumispalvelupäätökset siirtyivät 1.1.2024 aikuisten sosiaalityöhön. Ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen myöntämisoikeuden laajentamista lapsiperheiden sosiaalityön puolelle valmistellaan.

Perhehoitoa on vahvistettu valmennuksella, ikäihmisten perhehoidon valmennukseen osallistui 6 henkilöä. Ikäihmisten omaishoidon tuessa on selkeytetty työnjakoa mm. asiakasohjauksen ja kotihoidon kanssa. Haasteena on edelleen lyhytaikaishoitopaikkojen saatavuus, vaikka parannusta osin saatiin vuoden vaihteessa. Ankkuritoiminta on käynnistynyt Kuhmossa ja Suomussalmella vuoden 2024 alussa.

Palvelualueen rakenteiden uudistaminen on aloitettu ja valmisteltu kysely palvelualueen henkilöstölle. Uudistuksella pyritään parantamaan asiakasprosessien sujuvuutta sekä selkiinnyttämään sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen ensisijaisuutta palvelutarpeen arvioinneissa sekä palvelujen järjestämisessä.

Rakenteellista sosiaalityötä on edelleen kehitetty. Alkuvuonna alkoi rakenteellisen sosiaalityön käyttöön valmennus. Tavoitteena on antaa valmiuksia rakenteellisen sosiaalityön kehittämiselle. Sosiaalisen raportoinnin ilmoituksia on tullut alkuvuonna yhdeksän. Osallistutaan THL:n rakenteellisen sosiaalityön valtakunnalliseen verkostoon, jossa mm. kehitetään sosiaalisen raportoinnin valtakunnallista mallipohjaa. Tehdään Kainuun sosiaalisen raportoinnin toteuttamissuunnitelmaa yhteistyössä Kestävän kasvun Kainuu II -hankkeen ja RAKE-työryhmän kanssa.

Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry:n (ISO:n) kanssa yhteistyössä on haettu hankerahaa ESR+ -toimintalinjaa 5 Sosiaalisten innovaatioiden Suomi. rahoittamaa hanketta - matkalla riittävään vanhemmuuteen. Hankkeen toiminta-aika on 1.3.2024–28.2.2027. Hankkeen avulla vahvistetaan 12–17-vuotiaiden lasten vanhemmille suunnattuja lastensuojelun avo- ja sijaishuollon palveluja. Tavoitteena on vähentää lasten kodin ulkopuolisten sijoitusten syntymistä ja sijoitusten kestoa.

Palvelualueella valmistaudutaan tulevaan vammaislain uudistukseen. Hengityshalvauspotilaan hoidon järjestämiseksi on perustettu työryhmä. Palvelu siirtyy vammaispalveluna myönnettäväksi palveluksi. Muutosta valmisteltu yhteistyössä terveydenhuollon kanssa.

Palvelualueella ollut vaikeutta saada sosiaalityöntekijöitä. Valmisteilla on koko toimialuetta koskeva suunnitelma sosiaalityöntekijöiden saatavuuden turvaamiseksi. Suunnitelmaan sisältyvä sosiaali-työntekijöiden palkkauksen tarkastelu saatiin keväällä päätökseen. Lisäksi on valmisteltu työohje sosiaalityön opintojen tukemiseksi.

Perheiden tuki- ja ostopalvelut

Palvelualue sisältää kotona asumista tukevat palvelut, lapsiperheiden kotipalvelun, perhetyön, oman toiminnan henkilökohtaisen avun ja tukihenkilötoiminnan sekä perheneuvola- ja opiskeluhoitoon palvelut ja osto- ja tukipalvelut.

Palvelualueella toimitaan strategian ja järjestämisensuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Vakiinnuttamisen määrärahalla vahvistettiin ensisijaisia peruspalveluja, lapsiperheiden kotipalvelua ja perhetyötä. Yksikköön rekrytoitiin kaksi kotipalvelutyöntekijää sekä perhetyöhön mielenterveysosaaja (mielenterveys-hoitaja) moniammatillisen työparityöskentelyn. Tavoitteena on perhetyön vaikuttavuuden parantaminen ja kahden huostaanoton vähentäminen. Hankerahalla järjestettiin kuntouttavan ja ennaltaehkäisevän työotteiden koulutus. Kuntouttava ja ennaltaehkäisevä työskentelymuoto on vielä juurtumisvaiheessa.

Oiman (sähköinen palkkioiden maksujärjestelmä) käyttöönottoa laajennettiin perhehoitoon ja ikäihmisten omaishoidontukeen. Järjestelmän käyttöönotto työllisti yksikköä arvioitua enemmän. 1.1.2024 voimaan astunut sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaki on vaikuttanut Osto- ja tukipalvelut -yksikössä työmäärään, ja yksikössä tunnistettiin omavalvonnallisesti riski resurssivajauksesta työvoimassa. Asia hoidettiin palvelualueella sisäisin järjestelyin ja nimikemuutoksin. Osto- ja tukipalveluiden toimistopalveluissa ei tapahtunut muutosta vuoden viimeiseen tarkastelujaksoon verrattuna.

Lastensuojelulaitosten, lastensuojelun perhehoidon, vammais- ja kehitysvammalainsäädäntöjen mukaisien ympärivuorokautisten asumispalvelujen valvontamäärät on ilmoitettu mittaritaulukossa. Toimintayksiköiden ohjausmääriä ei mittaroida. Puitesopimusyksikkö Esperin hoitokoti Vuokatti aloitti toimintansa 1.3.2024, yksikkö tuottaa vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukaan järjestettäviä asumispalveluja.

Koulukuraattori- ja psykologipalveluissa sekä perheneuvolassa on käynnistetty psykologipalveluiden kilpailutus. Hankinnan kokonaisarvo tulee olemaan 5 milj. euroa. Opiskeluhoitoon lakisääteinen asiakasmitoitus sekä psykologien että kuraattoreiden osalta on toteutunut kuluneella tarkastelujaksolla. Perheneuvolan ja perheoikeudellisten palvelujen henkilöstötilanne on hyvä. Perheneuvolaan saatiin rekrytoitua yksi psykologi ja psykologiharjoittelija, mikä vähentää psykologiostojen määrää.

6.2 Toimialueen talousarvion toteutuminen ja mittarit

Toimialueella toimitaan kustannustehokkaasti, taloutta ja toiminnan mittareita seurataan sekä vertaillaan palvelujen tuotantotapoja. Taulukkoon 9 on koottu toiminnan mittareita. Lakisääteiset määräajat toteutuvat lähes määräajoissa. Henkilöstömitoitukset toteutuvat kuraattoreilla ja koulu- ja nuorisopsykologeilla. Psykologivajetta on jouduttu korvaamaan ostopalveluilla. THL seuraa kaksi kertaa vuodessa lastensuojelun henkilöstömitoitusta (mitoitus 30 asiakasta/työntekijä). Tilanteen 9.4.2024 mukaan yhdellä sosiaalityöntekijällä on enemmän kuin 30 alle 18-vuotiasta lastensuojelun asiakasta. Johtavilla sosiaalityöntekijöillä tarkasteluhetkellä yhteensä 42 lastensuojelun asiakasta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) seuraa lastensuojelun käsittelyaikoja kaksi kertaa vuodessa. Viimeisimmällä tarkasteluajankohtana 1.10.2023-31.3.2024 lastensuojelutarpeen tai erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelutarpeen arvioinnin käsittely toteutettiin 98,9 prosenttisesti (yht.298) lakisääteisen seitsemän arkipäivän kuluessa. Lastensuojelutarpeen tai erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelutarpeen arviointeja käsiteltiin yhteensä 348, joista valmistui 60,9 % (212) prosenttisesti lakisääteisessä kolmen kuukauden määräajassa, 10 % (35) arvioinnin käsittely kesti yli kolme kuukautta, 2,8 % (10) asian käsittely on kesken ja määräaika ylitetty ja 26,1 % (91) asian käsittely on kesken 3 kuukauden määräajan puitteissa. Määräajan ylityksiä on ollut jonkin verran ja muutamat niistä johtuvat asiakastietojärjestelmän ongelmista.

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen hakemuksia ajalla 1.1.-31.3.24 jätettiin 741 kpl (v. 2023 870) ja niistä 98,65 % käsiteltiin lakisääteisessä määräajassa. 10 hakemuksen (1,35 %) käsittely ylitti lakisääteisen määräajan. Hakemusten määrä on vähentynyt edellisvuoteen verraten, vaikka Kelan tuet ovat pienentyneet ja harkinnan käyttö vähentynyt. Muutos ei ole näkynyt vielä alkuvuonna hakemusten määrän kasvuna täydentävän- ja ehkäisevän toimeentulotuen osalta.

Taulukko 9. Sosiaali- ja perhepalveluiden toimialueen mittarit

Mittari	Yksikkö	Tavoite	Toteuma
Lakisääteisten määräaikojen toteutuminen	- aikuisten sosiaalityö <ul style="list-style-type: none"> toimeentulotuki - lapsiperheiden sosiaalityö <ul style="list-style-type: none"> THL:n mukainen lastensuojelun määräaikaseuranta - vammaisten sosiaalityö	100 %	98,65 % Katso teksti
Henkilöstömitoitukset	- kuraattorit - koulu- ja nuorisopsykologit - THL:n asiakasmitoitus sosiaalityöntekijät (lastensuojelu)	670 as/tt 780 as/tt 30 as/tt	toteutuu toteutuu Katso teksti
Hoitopäivät	- lasten tilapäishoito - kehitysvammaisten asumispalvelut	80 % 100 %	55 % 92 %
HTV2*	sosiaali- ja perhepalveluiden toimialue		
QWL*	- sosiaalityö ja sosiaaliohjaus - asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelut - perheiden tuki- ja ostopalvelut - koko toimialue	66 % >	67,1 % 66,1 % 68,3 % 65,9 %, (palvelualueiden tulosten jakautuminen ei ole luotettava)
HaiPro ilmoitusten määrä	- sosiaalityö- ja sosiaaliohjaus - asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelut - perheiden tuki- ja ostopalvelut	laskeva, vertailuna edellisen vuoden Haiprot	2 144 0
Täydennyskoulutus päivät	sosiaali- ja perhepalveluiden toimialue		
Valvontakäynnit (määrä)	<ul style="list-style-type: none"> perhehoito vammaisten palvelut lapsiperheiden palvelut 	kerran vuodessa/yksikkö	3 1 -
Muistutukset (määrä)	- sosiaalityö- ja sosiaaliohjaus - asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelut - perheiden tuki- ja ostopalvelut	0 0 0	6 0 0
Kantelut (määrä)	- sosiaalityö- ja sosiaaliohjaus - asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelut - perheiden tuki- ja ostopalvelut	0 0 0	0 1 0
Talousarvion toteutuminen euro/%	sosiaali- ja perhepalveluiden toimialue <ul style="list-style-type: none"> sosiaalityö- ja sosiaaliohjaus asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelut perheiden tuki- ja ostopalvelut 	< 100 % /vuosi	21,8 % 21,8 % 22,8 % 21,4 %

Toimialueen käyttötalouden toteuma on kuvattu taulukossa 10. Toimintakate vuodelle 2024 on 66M€ ja talous toteutuu suunnitellusti. Kolmen kuukauden perusteella tehtyyn ennusteeseen liittyy huomattavia epävarmuustekijöitä. Ennusteen mukaan vuoden toimintakate tulee olemaan 65,7M€. Talouden sopeuttamiseen toimialueelta edellytetään 353 t€. Kun huomioidaan toteumasta puuttuvat sosiaali-huoltolain mukaisen päiväkeskuspalvelun kulut ja syyskaudesta alkavat vammaisten lasten aamu- ja iltapäivähoidon kustannukset riskinä on, että toimialueen budjetti tulee hieman ylittymään, ellei sijoitusprosessin arvioitua kustannussäästöpotentiaalia saada käytäntöön.

Myös ateria- ja puhtaanapitokilpailutuksen voimaantulon taloudellinen vaikutus palvelualueella ei vielä näytä todellista tilannetta 2 kuukauden perusteella. Kilpailutus on lisännyt myös elintarvikeostoja yksiköissä. Lisäksi kilpailutuksesta johtuva kirjanpidollinen määrärahan siirtopalvelualueelle on toteutumatta. Kilpailutuksen vaikutus tarvitsee pidemmän tarkastelujakson.

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteuma 1-03.2023	Tot. 1-03.2023 /TP 2023	Toteuma 1-03.2024	Tot. 1-03.2024 /TA 2024
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	%	* 1 000 EUR	%
MYYNNTUOTOT	114	81	0	0,2	1	1,6
MAKSUTUOTOT	3 315	3 598	720	21,7	796	22,1
TUET JA AVUSTUKSET	735	438	32	4,3	152	34,7
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 163	1 378	267	23,0	285	20,7
TOIMINTATUOTOT	5 327	5 495	1 019	19,1	1 234	22,5
HENKILÖSTÖKULUT	-24 371	-27 035	-5 536	22,7	-5 998	22,2
PALVELUJEN OSTOT	-27 962	-33 954	-5 943	21,3	-7 281	21,4
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-635	-689	-148	23,3	-149	21,6
AVUSTUKSET	-7 796	-9 040	-1 560	20,0	-2 078	23,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 726	-813	-874	23,5	-149	18,4
TOIMINTAKULUT	-64 490	-71 531	-14 061	21,8	-15 655	21,9
TOIMINTAKATE	-59 163	-66 037	-13 043	22,0	-14 421	21,8
VALTIONOSUUDET	63 777		19 140	30,0		
VUOSIKATE	4 612	-66 037	6 098	132,2	-14 421	21,8
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-102	-19	-26	25,0	-1	5,6
TILIKAUDEN TULOS	4 509	-66 056	6 072	134,7	-14 422	21,8

Taulukko 10. Sosiaali- ja perhepalveluiden käyttötalouden toteuma 1.1.-31.3.2024

6.3 Tulevan kehityksen arviointi

Toimialueella jatketaan strategian ja järjestämissuunnitelman mukaista kehittämistoimintaa. Tunnistettuja kehityskohteita ovat 1) oman tuotannon vahvistaminen 2) asiakkaiden ohjautumisen tehostaminen/selkeyttäminen 3) perheiden tuen vahvistaminen 4) Mielenterveys – ja päihdeosaamisen vahvistaminen ja 5) henkilöstöpulan ratkaiseminen.

On kuitenkin huomioitava, että pääosa toimialueen mukaisista palveluista kuuluu erityisen järjestämiss vastuun piiriin, ja hyvinvointialueen on järjestettävä ne täysimääräisesti tarvetta vastaavina määrärahoista riippumatta. Yleisen järjestämiss vastuun piiriin kuuluvat määrärahasidonnaiset palvelut voidaan järjestää hyvinvointialueen varaamien määrärahojen edellyttämässä ja mahdollistamassa laajuudessa, mutta niidenkin osalta on varattava määrärahoja hyvinvointialueella vallitsevan tarpeen edellyttämä määrä.

Henkilöstön työhyvinvointia edistetään QWL-kyselyn tulosten mukaan kaikilla palvelualueilla. Huolena sosiaalityöntekijöiden saatavuus ja riittävyys lakisääteisten virkatehtävien hoitamiseksi. Hyvinvointialueella on tehtävä riittäviä toimenpiteitä, joilla turvataan ammattihenkilöiden saatavuus.

Asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelualueella suurimman kustannuserän muodostaa henkilöstökulut, joissa näkyy palveluiden ympärivuorokautisuus. Seurataan henkilöstömitoituksia ja tehdään henkilöstöresurssin kohdentamista strategian mukaisesti. Asumisen palveluissa on valmisteilla kuntakohtaisia muutoksia (Sotkamo). Palveluiden tuottamiseen tarvittavia tiloja arvioidaan, pyritään yhteiskäyttöön ja luovutaan tarpeettomasta tilasta. Arvioidaan Kajaanin osalta erityisesti asumisen palveluiden järjestämistapaa ja yksiköiden määrää. Ateria- ja puhtaanapitopalvelut sekä kuljetuspalvelut muodostavat palvelualueella ostopalvelujen suurimman kustannuserän. Seurataan kehitystä ja tehdään toimintaan tarvittavia muutoksia.

Vakiinnutetaan kuvapuhelinpalvelu ja sen avulla tuotetaan palvelua palvelurakenteen keventämiseen. Selvitetään laajentaminen päivätoimintapalveluun. Aloitetaan lastenkotia koskeva tilaselvitys. Yta-yhteistyön mahdollisuus sosiaalipäivystyksen järjestämisessä arvioidaan. Sosiaalihuoltolain mukaisen päiväkeskustoiminnan järjestämistä arvioidaan.

Talouden tasapainottamiseksi ja johtamisen kehittämiseksi Perheiden tuki- ja ostopalvelut -palvelualueella suunnitellaan opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden yksikönpäällikön alaisuuteen myös perheneuvolan ja perheoikeudellisten palveluiden palveluyksikkö. Palvelualueella tehostetaan ammatillista tiedolla johtamista.

Yhden kuraattorin/koulukuraattorin tehtävänkuva tullaan muuttamaan vastaavan kuraattorin tehtäväksi. Tällä tavoin turvataan vastaavan kuraattorin työpanos suoraan asiakastyöhön ja suoraa asiakastyötä tekeville kuraattoreille. Niin ikään psykologipalveluihin sisällytetään vastaavan psykologin tehtävä.

7 Ikäihmisten palvelut

7.1 Strategisten tavoitteiden ja järjestämissuunnitelman toimenpiteiden eteneminen

Ikäihmisten toimialueella on kiinnitetty erityistä huomiota strategisesti valittuihin ja kalleimpiin prosesseihin, mm. palvelurakenteen keventämiseen, henkilöstön saatavuuden turvaamiseen, työhyvinvointiin, työkykyisten päivien lisäämiseen, yksiköiden hoitopäivien hintoihin ja toimitilaratkaisuihin. Tiedolla johtamista on vahvistettu ottamalla tavoitteellisemmin käyttöön kotihoidon vertaiskehittämisen työkalu sekä valmisteltu resurssien ohjauksen työkalun käyttöönottoa. Suunnitteilla on myös asumispalvelujen vertaiskehittämiseen osallistuminen. Näillä keskeisillä toimenpiteillä voidaan hillitä kulujen kasvua ja turvata ikäihmisten palvelujen saatavuus sekä henkilöstön riittävyys ikääntyvien määrän lisääntyessä.

Ikäihmisten kotihoito -palvelualueella on edelleen kehitetty ja lisätty teknologian hyödyntämistä palvelujen tuottamisessa. Vuonna 2024 tavoitteena on, että teknologian avulla toteutetaan kotihoidon käynneistä 10 %. Tarkastelujakson aikana on teknologian avulla toteutettu säännöllisen kotihoidon käynneistä 7, 9 % (vuoden 2023 lopusta kasvua on 0,8 %). Tarkastelujakson aikana teknologisten laitteiden saatavuudessa on ollut viivettä, joten ko. toiminnan kehittäminen tavoitteiden mukaisesti on jonkin verran viivästynyt.

Kotihoidon palvelualueella on tarkasteltu henkilöstörakennetta ja tehty tarvittavia muutoksia henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi. On sovittu, että kotihoidon palveluyksikkörakennetta muutetaan 1.4.2024 alkaen siten, että kotihoidosta poistuu yksi palveluyksikkö, jolloin Kajaanin kotihoito muodostaa yhden toiminnallisen kokonaisuuden. Suunniteltujen muutosten myötä kotihoidosta on vähennetty yksi palveluyksikköpäällikkö sekä Vuolijoen kotihoito on yhdistetty Kajaanin keskustan kotihoidon palveluesihenkilön johdettavaksi (- 1 htv esihenkilötyöstä).

Tarkastelujakson aikana on kotihoidossa valmisteltu esihenkilörakenteessa 1.4.2024 alkaen tapahtuvia muutoksia: Paltamon kotihoito yhdistyy Hyrynsalmen ja Ristijärven kotihoitojen palveluesihenkilön johdettavaksi, yhden sosionomitaustaisen palveluesihenkilön tehtäväkuva muuttuu koko toimialueen asiakaspäätöstentekijäksi sekä yhden palveluesihenkilön tehtäväkuva muuttuu koko toimialueen valvontasiantuntijan tehtäväksi.

Kotihoidon käytössä olevien tilojen tarvetta on arvioitu ja kartoitettu systemaattisesti sekä etsitty edullisempia, toimivampia ja sisäilmaltaan terveitä tiloja. Kuhmon kotihoito on siirtynyt yksityiseltä vuokranantajalta vuokratuista tiloista hoitokoti Honkalinnan tiloihin. Kajaanin pohjoisen kotihoidon tilat sekä Vuolijoen kotihoidon tilat on irtisanottu ja korvaavat tilat kartoitettu. Muissakin kotihoitoyksiköissä tilojen arviointi- ja kartoitustyöt ovat jatkuneet aktiivisesti.

Ikäihmisten asumispalvelut- palvelualue tuottaa ympärivuorokautista asumispalvelua henkilöille, jotka eivät enää pärjää kotiin annettavien palveluiden turvin. Toiminnan toisena painopisteenä on tuottaa myös lyhytaikaista asumispalvelua omaishoidettaville.

1.1.2024 palvelualueella on aloittanut toimintansa lyhytaikaista sosiaalihuoltolain mukaista laitosaumista tarjoava arviointi- ja kuntoutusyksikkö, joka osaltaan keventää palvelurakennetta ja vahvistaa kotiin vietäviä palveluja. Toiminnan alkuvaiheessa arviointi- ja kuntoutusyksikkö sijaitsee Kuhmon terveysseminar vuodeosaston yhteydessä, josta se siirtyy Hoitokoti Honkalinnan yhteyteen toiminnan muuttuessa sosiaalihuoltolain mukaiseksi lyhytaikaiseksi ympärivuorokautiseksi asumiseksi.

Talouden tasapainottamiseen, yksiköiden hoitopäivän hintoihin ja palvelujen peittävyysiin on reagoitu tekemällä suunnitelmallisia muutoksia omaan palvelutuotantoon. Ristijärvellä sijainnut 14-paikkainen Hoitokoti Pihlaja siirtyi liikkeenluovutuksella samassa kiinteistössä toimivalle Attendo Willa Wanhalle 1.2.2024. Alkuvuonna valmisteltiin myös Hoitokoti Välskärin toiminnan siirtymistä Hoitokoti Jalonkosken tiloihin. Asumispalvelujen osalta toteutuneet paikkamäärien muutokset eivät heikentäneet ympärivuorokautisen hoivan saatavuutta, palveluihin pääsy säilyi ennallaan ja omien yksiköiden käyttöasteet nousivat.

7.2 Toimialueen talousarvion toteutuminen ja mittarit

Toimialueen talousarvio on toteutunut suunnitelmallisesti ja mahdollistanut talouden tasapainottamiseen tarvittavat toimenpiteet, kun huomioidaan talousarvion laadinnan jälkeen tehdyt päätökset, jotka koskevat toimialueen hoivakoteja. Talousarvioon on sovittu tehtäväksi hallituksen päätösten mukaiset muutokset, joista suurimmat muutokset kohdistuvat Hoitokoti Pihlajan liikkeen luovutukseen ja Hoitokoti Välskärin toiminnan yhdistämistä Hoitokoti Jalonkoskeen. Toimialueen talousarvio toteutuu myös muutosten jälkeen suunnitelman mukaisesti.

Ikäihmisten kotihoito -palvelualueen talous on tarkastelujakson aikana toteutunut suunnitelman mukaisesti (1–3 kk talousarvion toteutumisprosentti 20,8 %). Toimintatuottoja on kertynyt suunnitellusti. Käyttötaloussuunnitelmassa kotihoidon palvelualueelta on siirretty neljä lähihoitajan vakanssia palkkausmäärärahoineen turvapuhelinhälytysten vastaanottokeskusta varten hyvinvointialueen akuuttipalveluiden tilanekeskukseen.

Henkilöstön saatavuus on jatkunut haasteellisena, kuitenkin joissakin yksiköissä on nähtävissä hieman merkkejä saatavuuden paranemisesta. Hälytys- ja ylityökorvauksissa kustannukset näkyvät talousarvion toteumassa viiveellä. Tarkastelujakson aikana kotihoidossa on valmisteltu kotihoidon vertaiskehittämisen lisäosan käyttöönottoa (resursointityökalu), jonka avulla pystytään tarkemmin arvioimaan kotihoidon asiakastarpeen edellyttämää henkilöstötarvetta. Myös etäteknologian käyttöä on edelleen lisätty. Toimenpiteitä rekrytoinnin tehostamiseksi on tehty mm. panostamalla oppilaitosyhteistyöhön, kansainvälisellä rekrytoinnilla ja perehdyttämisen kehittämisellä.

Ikäihmisten ympärivuorokautinen asumispalvelut-palvelualueen talous on toteutunut tarkastelujakson aikana suunnitelman mukaisesti. Suunniteltua alhaisempana ovat kuitenkin toteutuneet henkilöstökulut, tämä liittyy osittain henkilöstön saatavuusongelmaan ja palvelualueella toteutettuihin muutoksiin.

Alkuvuonna yksiköissä on alkanut ateriapalvelumuutosta, jossa keskitetystä jakelumallista on siirrytty hajautettuun malliin. Tämä muutos toteutuu kokonaisuudessaan huhtikuussa 2024. Ateriapalvelumuutos on haastanut yksiköitä tukipalveluun mitoitettavan henkilöstöresurssin osalta.

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteuma 1-03.2023	Tot. 1-03.2023 /TP 2023	Toteuma 1-03.2024	Tot. 1-03.2024 /TA 2024
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	%	* 1 000 EUR	%
MYYNTITUOTOT	912	898	219	24,0	135	15,0
MAKSUTUOTOT	8 154	8 543	1 848	22,7	1 934	22,6
TUET JA AVUSTUKSET	20	11				
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 486	1 345	297	20,0	329	24,5
TOIMINTATUOTOT	10 572	10 796	2 365	22,4	2 398	22,2
HENKILÖSTÖKULUT	-44 202	-45 871	-10 317	23,3	-10 230	22,3
PALVELUJEN OSTOT	-5 187	-5 908	-1 090	21,0	-1 344	22,8
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 537	-1 794	-396	25,8	-426	23,7
MUUT TOIMINTAKULUT	-5 796	-1 304	-1 430	24,7	-227	17,4
TOIMINTAKULUT	-56 722	-54 877	-13 233	23,3	-12 227	22,3
TOIMINTAKATE	-46 150	-44 081	-10 868	23,5	-9 828	22,3
VALTIONOSUUEDET	44 730		13 424	30,0		
VUOSIKATE	-1 420	-44 081	2 556	-180,0	-9 828	22,3
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-157	-135	-41	26,0	-34	25,0
TILIKAUDEN TULOS	-1 576	-44 216	2 515	-159,5	-9 862	22,3

Taulukko 11. Ikäihmisten palveluiden käyttötalouden toteuma 1.1.-31.3.2024

7.3 Tulevan kehityksen arviointi

Kainuussa ikäihmisten palvelujen piirissä on kesimääräistä enemmän yli 75-vuotiaita kuin muualla Suomessa (sotkanet.fi). Lisäksi säännöllisen kotihoidon palveluja myönnetään tuntimäärissä enemmän kuin keskimääräisesti muilla vertaiskehittämisen verrokkialueilla (NHG). Ikäihmisten palveluissa keskeisimpinä kehityskohteina on kiinnittää huomiota palveluohjaukseen, palvelutarpeen arviointiin, kotihoidon kuntouttavaan arviointijaksoon ja palvelupäätöksiin sekä resurssien kohdentamiseen suhteessa asiakkaan tarvitsemaan palveluun. Palvelupeittävyiden kuntakohtaisia eroavaisuuksia tasoitetaan tekemällä tiivistä yhteistyötä asiakasohjauksen kanssa ja mm. asiakaspäätöstentekoa keskittämällä.

Asiakkaiden palvelutarvetta ja resursseja voidaan ohjata entistä paremmin ja tavoitteellisemmin tiedolla johtamalla (Rai -toimintakykymittaristo, Nhg:n vertaiskehittämisen ja henkilöstön resursoinnin työkalut). Palvelutarvetta arviotaessa ja palveluja mitoitettaessa on tarpeellista kiinnittää huomiota myös asiakkaan osallisuuden lisäämiseen sekä palvelutuotannossa hoivakulttuurin muutokseen kuntouttavaan suuntaan, näin pystytään entistä paremmin tukemaan, vahvistamaan ja ylläpitämään asiakkaan omatoimisuutta. Teknologian käytön laajentaminen on ensiarvoisen tärkeää omatoimisuuden tukemisessa ja siinä, että jatkossakin pystytään vastaamaan asiakkaiden palvelutarpeisiin väestön ikääntyessä ja työikäisen väestön vähentyessä. Merkittävimpinä teknologisina ratkaisuinä ikäihmisten palveluissa ovat käytössä

lääkeautomaatit ja kuvapuhelimet sekä mm. hydrauliset henkilönostimet, floor-bed ja häly-matot.

Henkilöstön psykososiaalisen kuormituksen vähentämistä edistetään mm. resursoimalla kotihoidon lääkäripalvelut riittävälle tasolle sekä siirtämällä turvapuhelinhälytysten vastaanottaminen tilannekeskukseen. Turvapuhelinhälytysten siirtämisen osalta suunnitelmat ovat olemassa aikataulutetusti.

Ikäihmisten kuntouttavaa päivätoiminnan vaikuttavuutta on arvioitu alkuvuoden aikana. Tehdyn vaikutusarvioinnin pohjalta päivätoimintaa kehitetään laajempia asiakasryhmiä palvelevaksi. Kuntouttavan päivätoiminnan järjestämisessä edelleen myös lisätään teknologian hyödyntämistä (etäpäivätoiminta). Asumispalvelujen osalta tullaan tarkastelemaan Hoitokoti Jokirinteen tarve suhteessa Paltamon ympärivuorokautisen palvelun peittävyteen ja omaishoidon tuen vapaiden tarpeeseen.

Palvelurakenteen keventämisen kannalta olennaista on yhteistyö palveluprosesseissa yli toimialuerajojen ja myös se, kuinka hyvin kunnat lähtevät toteuttamaan yhteisöllisen asumisen ratkaisuja, joilla pystytään tukemaan asiakkaan osallisuutta ja omatoimisuutta entistä paremmin.

